Gemeente Almere

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Almere

Nr. 475722

13 oktober

2026

Rectificatie: Bomenkader 2025

[Deze publicatie betreft een rectificatie omdat de onjuiste tekst en afbeeldingen zijn gepubliceerd. De oorspronkelijke publicatie is op 18 juni 2026 bekendgemaakt, beschikbaar via Gemeenteblad 2026, 291559.]

Voorwoord

Bomen zijn van levensbelang. Letterlijk. Bomen geven leven, voedsel en bescherming aan mens en dier. Ze zorgen voor zuurstof, bieden schaduw als het warm is en waterberging als het nat is, slaan CO2 op en – ook belangrijk - ze hebben waarde van zichzelf.

Almere heeft gelukkig heel veel bomen en daar zijn we trots op. Ze vormen de ruggengraat van een gezonde stad, nu en voor toekomstige generaties. Meer bomen langer behouden is daarom één van de bestuurlijke hoofddoelen van deze collegeperiode. Bomen moeten tot volledig wasdom kunnen komen.

In Almere hadden we al een uniek bomenkader. Een middel wat in de praktijk bescherming biedt aan onze bomen. Toch was dit kader aan een update toe. Omdat we het belang van bomen nu nog meer onderkennen dan acht jaar geleden, en omdat onze kennis van bomen en de natuur niet stilstaat.

Zo hebben we geleerd dat snelgroeiende bomen er weliswaar voor zorgen dat de stad er vlot groen uitziet, maar dat die bomen ook sneller verouderen en er meer risico ontstaat op top- en takbreuk. En dat veel dezelfde bomen bij elkaar planten ertoe kan leiden dat je in één keer veel bomen verliest door ziekte of entproblemen. Deze eenvormigheid kan ook leiden tot een disbalans in de natuur, zoals bijvoorbeeld te veel eikenprocessierupsen als je een lange rij eiken aanplant. Ook zijn we ons meer bewust van de eisen voor groeiplaatsen van bomen, om ze daadwerkelijk de kans te geven gezond oud te worden.

Daarom is er in dit nieuwe bomenkader meer aandacht voor biodiversiteit en een divers bomenbestand. Naast het nut van bomen voor de mens, gaat het vooral ook over de ecologische en intrinsieke waarde van bomen. Zo zorgen we ervoor dat onze groene stad ook in de toekomst groen blijft en dat het groen met de stad meegroeit.

“Het beste moment om een boom te planten is 20 jaar geleden, het op één na beste moment is vandaag.”

Jesse Luijendijk

Wethouder Dierenwelzijn, Openbare Ruimte en Natuur

Samenvatting

Groen als kernwaarde van Almere

Almere is ontworpen als groene stad, waarbij bomen een cruciale rol spelen. Ze zorgen voor verkoeling, biodiversiteit, wateropvang en dragen bij aan de identiteit van de stad. Mede daarom zijn bomen heel belangrijk voor het welzijn van mensen, dieren en planten. Tegelijk kunnen ze ook overlast geven of gevaar opleveren. Het Bomenkader biedt duidelijke richtlijnen over hoe Almere met haar bomen omgaat.

Aanleiding

De evaluaties van het Bomenkader uit 2017 leidden tot actualisatie in 2025. Inwoners zijn betrokken via enquêtes. Almeerders waarderen bomen, maar vragen om betere communicatie en duidelijke regels bij conflicten of onderhoud.

Doelstelling en afbakening

Het Bomenkader geeft richting aan het beheer van openbare bomen in gemeentelijk bezit. Het geldt niet voor bomen van andere partijen. Het doel is een duurzaam, veilig en toekomstbestendig bomenbestand dat meegroeit met de stad.

Toekomstvisie en uitdagingen

De stad wil toe naar een robuust bomenbestand met meer grote, oude bomen. Dat vraagt om betere groeiplaatsen, het beschermen van bestaande bomen, en vervanging waar nodig. Klimaatverandering, bodemdaling en beperkte (openbare) ruimte maken dit extra urgent.

Financiën en uitvoering

Het bomenkader vraagt geen extra middelen. Er zal per project of gebiedsontwikkeling gekeken moeten worden wat het meest haalbare is binnen de beschikbare middelen. Budgetten worden zo efficiënt mogelijk ingezet en waar mogelijk gekoppeld aan andere projecten.

Uitgangspunten

1. **Bomen zijn belangrijk voor de groene stad Almere en haar inwoners**: Bomen dragen bij aan gezondheid, ecologie, identiteit en economie.
2. **We gaan voor het versterken en uitbreiden van ons bomenbestand**: Nieuwe aanplant richt zich op grote soorten en juiste plekken.
3. **We beschermen onze bomen, zodat we tot een toekomstbestendig bomenbestand komen**: Bomen worden alleen na zorgvuldige afweging verwijderd; de bomen in de hoofdboomstructuur genieten extra bescherming.
4. **Almere heeft een veilig, (bio)divers en weerbaar bomenbestand**: Bomen worden onderhouden en gevarieerd aangeplant om ziekten en klimaatstress te weerstaan.
5. **Samen met onze inwoners en groene partners werken we aan de groene stad**: Inwoners worden betrokken bij keuzes over bomen in hun buurt via informatie, raadpleging en eventueel zelfbeheer.
6. **Bomen mogen in beperkte mate overlast veroorzaken**: Natuurlijke ongemakken zoals bladeren of schaduw worden geaccepteerd; bij onevenredige overlast wordt maatwerk geleverd.
7. **Wanneer een boom verwijderd moet worden, wordt deze altijd gelijkwaardig gecompenseerd**: Verwijderde bomen worden gelijkwaardig gecompenseerd op basis van boomkroonvolume, binnen 10 - 15 jaar.

Woordenlijst

Biodiversiteit: De variatie in organismen in een gebied en de ecologische verbanden daartussen. De diversiteit betreft de variatie binnen soorten (genen), tussen soorten en tussen ecosystemen.

Bomenbestand: Het geheel aan openbare bomen en openbare bossen en parken die we in ons beheer hebben.

Boomclassificering over boomgroottes:

- Bomen van de eerste grootte met hoogtematen toevoegen (minstens 15 meter)
- Bomen van de tweede grootte (tussen de 8 en 15 meter)
- Bomen van de derde grootte (kleiner dan 8 meter)

Boomkroon: Dit is het bovenste gedeelte van een boom en bestaat uit de takken met bladeren, welke wordt gedragen door de stam.

Boomkroonbedekking: Dit is de hoeveelheid oppervlakte die een boomkroon inneemt. Het gaat om de mate van bedekking en schaduw van bovenaf gezien.

Boomkroonvolume: Dit gaat om de grootte van de boomkroon in alle dimensies. Niet alleen van bovenaf gezien, maar de gehele omvang (ook van onderaf en de zijkant gezien). Het Boomkroonvolume wordt gezien als een graadmeter voor de boomwaarde. Hoe groter de boom – dus hoe meer takken en bladeren – hoe meer functies de boom ‘levert’ en hoe groter de waarde.

Ecologie: De ecologie bestudeert zowel de relaties tussen planten, dieren en schimmels (organismen) onderling, als de relaties van al deze organismen met hun a-biologische omgeving. Ecologie richt zich dus zowel op de biotische (organismen, levensgemeenschappen) als de abiotische (zoals bodem, klimaat) factoren

Ecosysteem: Een ecosysteem bestaat uit organismen (biodiversiteit), hun abiotische omgeving en de wisselwerkingen tussen beide, binnen een afgebakende, bijvoorbeeld geografische, eenheid.

Ecosysteemdienst: Dit is een dienst die door een natuurlijk systeem aan mensen en dieren wordt geleverd, zoals verkoeling, verblijfplaatsen en recreatiemogelijkheden

Groeiplaats: De ruimte boven- en onder de grond die een boom heeft. Ook de kwaliteit van de bodem en de grond is hier onderdeel van.

Intrinsieke waarde: Dit is de waarde van natuur – zoals een boom – op zichzelf. De intrinsieke waarde heeft betrekking op het welzijn van planten en dieren en niet op de welvaart voor mensen.

Inwoners: De mensen, dieren en planten die in de stad leven. Hiermee bedoelen we ook gebruikers, bezoekers en ondernemers. Voor de leesbaarheid gebruiken we de term inwoners.

1. Inleiding

De groene omgeving is één van de kernwaarden van Almere. Van de bossen die tussen de wijken liggen tot de eik en de els in de straten zorgen bomen voor de groene identiteit die Almere zo kenmerkt. Grote delen van de groene ruimte die nu een vanzelfsprekend onderdeel zijn van de stad, werden aangeplant nog voordat de huizen gebouwd werd. De ontwerpers van Almere zagen toen al de waarde van bomen voor de nieuwe stad.

Aanleiding

Bomen zijn echte alleskunners. Ze zijn verkoelers, fijnstofafvangers, waterbufferaars, broedplekken, voedselleveranciers en nog veel meer. Daarom hebben bomen een cruciale rol in de stad, omdat ze de gevolgen van klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit tegengaan.

Tegelijkertijd ervaren mensen soms overlast van bomen of kunnen ze een gevaar vormen voor de veiligheid van inwoners. Daarom hebben we uitgangspunten opgesteld hoe we in Almere omgaan met bomen.

Met de liefde voor bomen enerzijds en het soms ervaren van overlast anderzijds, zijn bomen regelmatig onderwerp van discussie. Vooral als het gaat om het weghalen of behouden van bomen. Niet alleen het belang van bomen voor de stad is deel van de discussie, maar ook de vaak tegenstrijdige individuele belangen.

Deze afweging van belangen leidde in het verleden regelmatig tot onduidelijkheid, omdat heldere kaders ontbraken in het maken van afwegingen. Daarom is in 2017 het Bomenkader opgesteld. De gemeenteraad wilde na enkele jaren het bomenkader evalueren en de tweede evaluatie is in 2023 afgerond. De nieuwe inzichten uit de evaluatie zijn gebruikt om het bomenkader aan te passen.



Doelstelling

Het Bomenkader is het handvat om weloverwogen keuzes te maken bij het onderhouden, aanpassen en versterken van het bomenbestand in Almere. Hierin beschrijven we welke afwegingen we maken,

wat de rol van de beheerder en die van de inwoners is, hoe we communiceren en hoe we met de verschillende belangen omgaan. Ook beschrijven we hoe keuzes tot stand komen bij inrichting en vervanging. We houden daarbij rekening met veiligheid, de ecologische waarde, het belang van bomen, het belang van inwoners en hoe dit allemaal past binnen de beschikbare middelen.

Afbakening

Het Bomenkader gaat over alle openbare bomen in beheer van de gemeente Almere. Denk aan bomen in straten, parken en bossen en langs wegen en dreven. Het gaat ook over vervangingen van bomen. Denk hierbij aan grootschalig onderhoud in woonwijken, waarbij de hele openbare ruimte, van bestrating tot groen, onderhanden wordt genomen.

Dit bomenkader is geen technisch document waarin het beheer of de organisatie tot in detail staat beschreven, maar bevat de bestuurlijke uitgangspunten voor een duurzaam bomenbestand op hoofdlijnen. Daarmee leggen we de basis voor het maken van keuzes voor uitvoering en communicatie.

Het Bomenkader geldt niet voor bomen in eigendom of beheer van andere eigenaren, zoals Staatsbosbeheer, het Flevolandschap, de provincie Flevoland of de Rijksoverheid. Ook doen we geen uitspraken over bomen in eigendom van inwoners of ondernemers. Uiteraard dragen we ons bomenbeleid uit naar iedereen en willen we zoveel mogelijk samen met inwoners, ondernemers en partners optrekken. Voor het beheer van ander groen zoals planten, struiken of gras is er een apart beleidskader: het Beleidskader Groen (2024).

Hoe zijn Almeerders betrokken?

Bij het opstellen van het bomenkader 2017 hebben we de inwoners van Almere betrokken met een intensief participatietraject. Via wandelingen, bijeenkomsten en een online forum zijn we in gesprek gegaan over wat de inwoners belangrijk vinden. Ook voor deze actualisatie van het bomenkader vinden we de mening van de stad belangrijk. Daarom is zowel in 2019 als in 2023 een uitvraag geweest onder Almeerders. Zo zijn 8.000 Almeerders in 2023 uitgenodigd om deel te nemen aan een online enquête.

Uit de resultaten blijkt dat inwoners de bomen in hun omgeving waarderen, ook als ze soms overlast geven. Verder vinden inwoners het belangrijk dat het onderhoud aan de bomen zoveel mogelijk bijdraagt aan de natuur. Door een derde van de Almeerders wordt er overlast ervaren door de bomen. Dit is meestal in de vorm van bladeren, pluisjes en boomwortels die de stoep of weg omhoog duwen.

Almeerders willen graag worden geïnformeerd als er in hun straat of wijk onderhoud aan bomen plaatsvindt. Zoals snoeien, aanplanten, vervangen of verwijderen. Vooral in de communicatie van de gemeente willen de inwoners meer verbetering zien. Daarnaast gaf de meerderheid aan dat ze willen dat de gemeente regie neemt. Met heldere regels die, met name in conflictsituaties, duidelijkheid geven over het wel of niet snoeien of verwijderen van een boom. Meer toelichting is te vinden in bijlage A over de mening van de stad.

Relatie met gemeentelijke visies en ander beleid

Het Bomenkader raakt aan veel beleid en onderliggende eerdere besluiten. We lichten een aantal kort toe. Zo is er directe samenhangt met de Visie openbare ruimte (2021), Visie ecologie 2020 (2021) en de Visie Almeerse klimaatadaptatie (2024).

- De Visie openbare ruimte hanteert de strategie om te sturen op risico en op waarde toevoeging. Daarbij staat centraal hoe we zo effectief mogelijk gebruik maken van het beschikbare budget. Zo kunnen we bomen effectief beheren op veilige, functionele en betaalbare manier. Daarnaast streven we ernaar om extra waarde toe te voegen met de bomen aan de openbare ruimte op het gebied van drie opgaven: groenblauwe en verkeersveilige openbare ruimte, duurzame openbare ruimte en gezond en sociale openbare ruimte.
- De Visie ecologie 2020 beschrijft hoe de stad zich kan ontwikkelen tot een natuurinclusieve stad waarin mens en natuur verbonden zijn. Bomen zijn een belangrijke factor in het maken en behouden van ecologische verbindingen in de stad. De diversiteit aan bomen is nodig om leefomgevingen te creëren en te behouden en voor verschillende dieren en planten.
- De Visie Almeerse klimaatadaptatie stuurt op klimaatbestendige inrichting en ontwikkeling van de stad. Daarin staat onder andere dat de Almeerse groenblauwe structuur versterkt wordt door het hanteren van de Almeerse variant op de 3-30-300 regel. Dit bomenkader borduurt hierop verder.

Daarnaast geldt ook ander bestaand gemeentelijk beleid, zoals de Nota kleur aan groen (2014), Nota burgerparticipatie (2021) en de Visie op de Almeerse energietransitie (2023). Tegelijkertijd hebben we

rekening gehouden met andere lopende trajecten zoals het opstellen van de Omgevingsvisie en de actualisatie van de Nota burgerparticipatie.

De uitgangspunten uit het bomenbeleid hebben invloed op ander beleid van de gemeente. Zoals het Beheerplan bomen, Beheerplan bossen en de ontwerprichtlijnen in de Leidraad Duurzame Gebiedsontwikkeling (LDGO) en in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR).

Leeswijzer

Het bomenkader start in hoofdstuk 2 met een toekomstvisie waar we eerst uitleggen waar we vandaan komen en waar we als Almere naar toe willen met ons bomenbestand. Daarna komen in hoofdstuk 3 de uitgangspunten hoe we met onze bomen omgaan. Tot slot worden in hoofdstuk 4 de financiële kaders uitgelicht.

2. Toekomstvisie

Om iets te kunnen zeggen over de toekomst van Almere, moeten we eerst onderzoeken waar we vandaan komen. Welke ideeën waren er bij het ontwerpen en ontstaan van Almere en hoe doen we het nu? Pas daarna kunnen we bekijken wat we mee willen nemen in de toekomst en wat we anders willen doen.

Waar komen we vandaan en hoe gaat het tot nu toe

Het Garden Citymodel

Almere is trots op haar groen. De grondleggers hebben Almere ontworpen als moderne stad, geïnspireerd op het Garden Citymodel van Ebenezer Howard met groen en natuur door de stad. Daarom is Almere opgebouwd uit meerdere kernen met elk een eigen identiteit, van elkaar gescheiden door groen en water. Dit noemen we ook wel het groenblauwe raamwerk. Het Garden Citymodel staat voor harmonie tussen stad en land, waar natuur door heel de stad loopt en reikt tot aan de voordeur. Dat willen we zo houden, ook in de toekomst.

Uitdagingen voor onze bomen

Dat niet alle bomen in Almere groot en oud kunnen worden, heeft verschillende oorzaken. Almere heeft te maken met bodemdaling, waardoor we ongeveer elke 30 jaar de straten moeten ophogen. Bomen hebben last van de extra druk die ophoging met grond geeft op hun wortels. Met grootschalig onderhoud worden daarom veel bomen in een woonwijk vervangen. Daarnaast zijn er regelmatig ontwikkelingen in de stad waar bomen voor moeten wijken. Bijvoorbeeld transformatie naar woningen of een veranderende verkeerssituatie.

Verder moeten er jaarlijks bomen worden weggehaald omdat deze op kabels of leidingen staan waar nutsbedrijven of netbeheerders bij moeten voor werkzaamheden. We zijn bezig om te kijken hoe we hiermee om kunnen gaan richting de toekomst. Zoals het toepassen van mantelbuizen of het herzien van bepaalde afspraken.

Almere is nog geen 50 jaar oud. Veel bomen zijn rond dezelfde tijd aangeplant. Er zijn toen veel snelle groeiers aangeplant om zo snel aantrekkelijk groen te realiseren. Ondertussen worden deze bomen na 40 - 50 jaar gevoeliger voor tak- en stambreuk bij harde wind. Daardoor kunnen ze een verhoogd veiligheidsrisico hebben voor de omgeving. Het planten van snelle groeiers paste goed bij de tijdgeest in de beginperiode van Almere, maar om nu tot een toekomstbestendig bomenbestand te komen is er iets anders nodig.

Verder hebben de meeste bomen bij aanleg niet de juiste omstandigheden gekregen – denk aan te weinig (ondergrondse) ruimte, onvoldoende kwaliteit van de grond, te dicht op andere objecten in de openbare ruimte – wat hun levensduur verkort. Tot slot kunnen bomen ziek worden. Of kunnen ze afsterven door te veel of te weinig regen.

Waar willen we naartoe

Een robuust bomenbestand met grote bomen

Omdat Almere de komende tijd blijft ontwikkelen, moeten we vooruitkijken. Daarvoor willen we ons bomenbestand behouden en versterken. Een robuust en toekomstbestendig bomenbestand bestaat uit zoveel mogelijk grote en oude bomen met een groot bladerdek en voldoende variatie in soorten. Gemiddeld duurt het 30 tot 40 jaar voordat een boom een volwassen kroon heeft. Het is daarvoor nodig dat een boom onder en boven de grond voldoende ruimte heeft. Juist de grote bomen geven meer

voordelen aan de stad: bijvoorbeeld meer schaduw, vangen meer fijnstof af en leggen meer CO2 vast dan kleine bomen.

Een toekomst- en klimaatbestendige stad

Een duurzaam bomenbestand gaat niet achteruit in grootte en kwaliteit. Dit sluit ook aan bij de EU natuurherstelverordening1. Hierin staat dat vanaf 2031 er geen achteruitgang is in stedelijk gebied aan de oppervlakte van groene ruimte en boomkroonbedekking.

De noodzaak voor steden om bestendig te zijn tegen extreme weersomstandigheden wordt groter. In de Nationale Omgevingsvisie2 staat dat in 2050 steden klimaatbestendig zijn ingericht. Klimaatbestendig betekent dat we ons land beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering: zoals hitte, hogere zeespiegel, hevige piekbuien en droge zomers. Bomen zijn daarbij essentieel, omdat ze verkoelen bij hitte en zorgen voor de opvang van water. Daarom is het goed om nu vast te leggen hoe we zorgen dat bomen ook in de toekomst een plek in Almere hebben. Het gaat dan niet alleen om nieuwe bomen, maar ook voor ruimte voor bestaande bomen. Want de echte meerwaarde van bomen zit niet alleen in aantallen bomen, maar juist in het totaal van hun omvang, ofwel boomkroonvolume.

Met de actualisatie van dit Bomenkader willen we bereiken dat ons bomenbestand meegroeit met de groei van de stad. Grote bomen zijn daarvoor essentieel. We hebben daarvoor meerdere instrumenten tot onze beschikking. Deze werken we uit in het volgende hoofdstuk, aan de hand van zeven uitgangspunten.

Boomkroonvolume is essentieel voor de voordelen die bomen geven aan de stad Boomkroonvolume is het totaal aan omvang van de boombladeren. Grote bomen hebben hier meer van dan kleinere bomen en dus meer boomkroonvolume. Hoe meer boomkroonvolume, hoe meer ecosysteemdiensten de boom geeft. Zoals de mate van verkoeling, fijnstofopvang, biodiversiteit en boombeleving in de stad. Net zo belangrijk is de ecologische waarde die oudere en grotere bomen hebben: ze bieden beschutting en voedsel voor allerlei dieren, insecten en planten. De boomstructuren zorgen ook voor ecologische verbindingen door de stad. Als een jonge boom wordt teruggeplant als vervanging, heeft de afname van het boomkroonvolume grote impact op de omgeving. Het boomkroonvolume dat een boom kan bereiken hangt samen met de groeiruimte die een boom heeft onder de grond. Meer ruimte onder de grond betekent dus ook direct dat bomen meer omvang aan boomkroon kan krijgen.

3. Uitgangspunten

Al onze keuzes voor het behouden en versterken van de bomen in ons beheer baseren wij op zeven uitgangspunten. We lichten elk uitgangspunt toe waarom we dit belangrijk vinden en hoe we dit aan willen pakken.

3.1 Bomen zijn belangrijk voor de groene stad Almere en haar inwoners 3.2 We gaan voor het versterken en uitbreiden van ons bomenbestand 3.3 We beschermen onze bomen zodat we tot een toekomstbestendig bomenbestand komen 3.4 Almere heeft een veilig, (bio)divers en weerbaar bomenbestand 3.5 Samen met onze inwoners en groene partners werken we aan de groene stad 3.6 Bomen mogen in beperkte mate overlast veroorzaken 3.7 Wanneer een boom verwijderd moet worden, wordt deze altijd gelijkwaardig gecompenseerd

3.1. Bomen zijn belangrijk voor de groene stad Almere en haar inwoners

Waarom willen we dit?

Bomen leveren een bijdrage aan de groene identiteit van Almere en zijn belangrijk voor het welzijn van mens en dier. Bovendien zijn bomen bepalend voor de inrichting van de openbare ruimte. Almere is een stad waarin het groen onlosmakelijk deel uitmaakt van de woonwijken en waar de natuur nooit

ver weg is. Deze groene ambitie bepaalt de inrichting van de straat en de boom is daarin maatgevend. De voorkeur gaat uit naar bomen die groot en oud kunnen worden en zo min mogelijk overlast veroorzaken.

Hoe pakken we dit aan?

Bomen horen thuis in elke straat. Bij werkzaamheden in de stad kijken we vanaf het begin welke bestaande bomen in goede conditie zijn. Deze bomen nemen we mee in het (nieuwe) ontwerp. Daarnaast willen we een gebied zo inrichten dat bomen genoeg ruimte krijgen boven en onder de grond om groot en oud te worden. Tegelijkertijd zijn er andere opgaven die ruimte vragen in de openbare ruimte, zoals elektriciteitshuisjes, parkeerplekken, waterkwaliteit en verlichting. Het is noodzakelijk om in het begin van de planvorming al zorgvuldige afwegingen te maken over bestaande bomen, boomstructuren, aanplant van nieuwe bomen en (her)inrichting van groeiplaatsen.

We vinden bomen belangrijk en deze worden daarom als gelijkwaardige pijler meegenomen in ruimtelijke ontwikkelingen. Binnen de beschikbare middelen kijken we steeds wat het maximaal haalbare is, welke alternatieven zijn afgewogen en waarom die wel of niet uitvoerbaar zijn. Dit houdt in dat we bomen planten die groot kunnen worden, goede groeiplaatsen aanleggen en waar mogelijk extra bomen toevoegen. Dit vraagt om maatwerk per locatie, ontwikkeling en project. Dat betekent dat we in startnotities en notities van uitgangspunten bij (gebieds)ontwikkelingen alle mogelijkheden afwegen, zodat de politiek uiteindelijk een onderbouwde keuze over prioritering kan maken.

Bomen hebben niet alleen een meerwaarde voor de omgeving, maar leveren ook veel voordelen voor de stad Almere en haar inwoners. Enkele voorbeelden:

Klimaatadaptieve waarde

Bomen helpen bij het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering. Ze geven verkoeling door schaduw en het verdampen van water op hete dagen. Daardoor kunnen inwoners fijner en veiliger voorzieningen zoals winkels en scholen bereiken. Verkoeling vermindert in hete perioden vooral bij ouderen en mensen met chronische gezondheidsklachten de kans op flauwte, uitdroging of een infarct. Dit kan zelfs impact hebben op het sterftecijfer. Daarnaast kunnen bomen ook veel water afvangen bij hevige piekbuien, waardoor ze zorgen dat de straten in Almere minder snel onder water komen te staan.

(Intrinsieke) ecologische waarde

Bomen hebben ook een waarde van zichzelf plus de waarde die ze bieden voor planten en dieren. Ze geven verblijfplaatsen en voedsel aan verschillende soorten vogels, insecten en kleine zoogdieren. Dit is essentieel voor het ecologisch evenwicht in Almere en draagt bij aan het stedelijke ecosysteem.

Gezondheid en recreatie

Groen en bomen hebben een positief effect op de fysieke en mentale gezondheid van mensen3. Het kan de bloeddruk laten dalen, stress verminderen en mensen voelen zich vaak gelukkig nabij bomen. Het gescheiden verkeerssysteem van Almere leent zich goed om bomen langs de dreven te zetten en daarmee fijnstof van verkeer op te vangen. Ook bij sport en recreatie geven bomen meerwaarde. De verkoeling bij een rondje hardlopen, een bankje in de schaduw om elkaar te ontmoeten en het kunnen schuilen als het regent: Bomen geven de stad léven. Juist voor Almere is dit ontzettend belangrijk. Deze stad staat bekend om de vele sporters die gebruik maken van de openbare ruimte en om het fietstoerisme. De inwoners van Almere geven aan behoefte te hebben aan ontmoetingsplekken in de stad - en bomen bieden deze op een natuurlijke en gezonde manier.

Identiteit

Bomen leveren een bijdrage aan de groene identiteit van de stad en daarmee aan het welzijn van haar inwoners. Almere bestaat uit verschillende kernen binnen de stadsdelen. Deze stadsdelen hebben een verschillende stedenbouwkundige opzet die versterkt worden door de boomstructuren. De buurten in Almere Haven kennen bijvoorbeeld een boskarakter, verbonden door bomenlanen langs de dreven. Of de vele stadsparken in Almere Stad, waar de kernen een parkkarakter hebben. Ook boomsoorten kunnen bepalend zijn voor de identiteit van de omgeving. Zo benadrukt de populier het karakter van de polder en de bloesembomen het kleurrijke karakter van de Regenboogbuurt.

Economische voordelen

Bomen hebben ook positieve effecten op de portemonnee. Niet al die voordelen zijn even makkelijk in euro's uit te drukken, maar daarom niet minder belangrijk. Bomen maken de leefomgeving aantrekkelijker en kunnen de woningwaarde verhogen4. En zoals eerder benoemd, hebben bomen positieve effecten op de gezondheid, en verlagen ze daarmee indirect de zorgkosten.

3.2. We gaan voor het versterken en uitbreiden van ons bomenbestand

Waarom willen we dit?

Almere is een groene stad en dat willen we graag zo houden. We kunnen ruimtelijke ontwikkelingen inzetten om het bomenbestand te versterken en mee te laten groeien met het toenemende aantal inwoners. Juist met klimaatverandering en de uitdagingen voor bomen in een stedelijke omgeving is het nodig om ons bomenbestand te versterken en uit te breiden. Dit sluit ook aan op de aanbeveling van de evaluatie van het Bomenkader om beter in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Hoe pakken we dit aan?

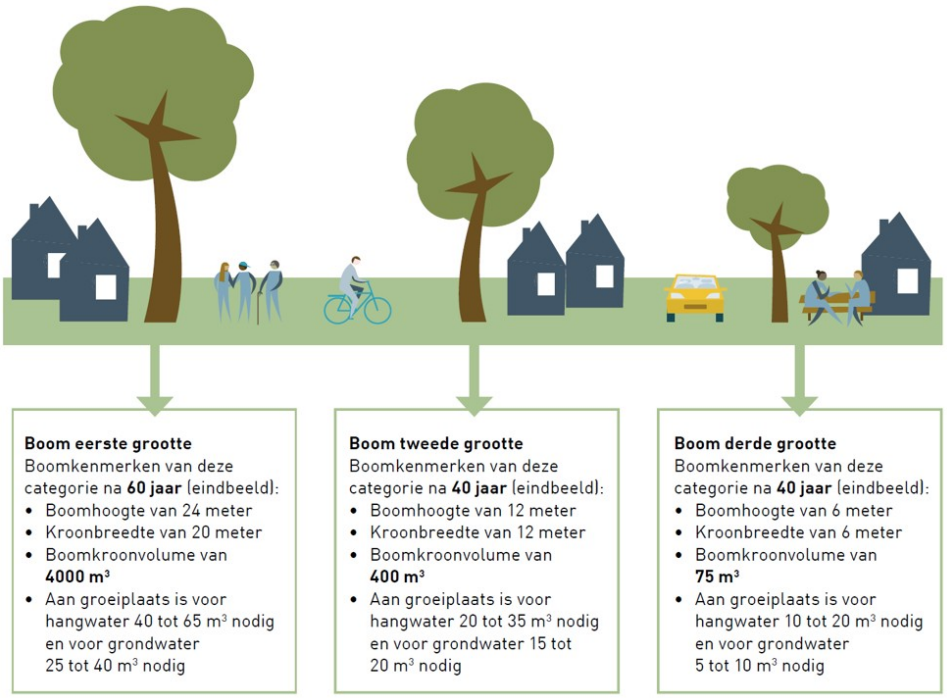
Grote bomen als vertrekpunt

Zoals uitgelegd in Hoofdstuk 2 brengen grote bomen meer voordelen dan meerdere kleine bomen. We willen daarom vooral bomen planten en behouden die groot kunnen worden, zodat we een zo groot mogelijk boomkroonvolume bereiken. De afbeelding met cijfers van het Norminstituut bomen5 laat de verschillende categorieën zien van bomen eerste grootte, tweede grootte en derde grootte en het verschil in boomkroonvolume dat elke categorie kan bereiken.

Goede groeiplaats vereist

Om groot en oud te worden, heeft een boom ruimte nodig om goed te kunnen wortelen. Ook moet de bodem van goede kwaliteit zijn, zodat de boom hier voedingsstoffen en water uit kan halen. Daarnaast moet er boven de grond ook voldoende ruimte zijn, zodat de boom tot wasdom kan komen. Op de lange termijn bespaart dit ook kosten, omdat je niet steeds opdrukkende wortels moet verwijderen en loszittende tegels moet recht leggen.

Voorbeelden bomen van de eerste, tweede en derde grootte i.r.t. boomkroonvolume van het Norminstituut Bomen



De juiste boom op de juiste plek

We kijken altijd naar de beschikbare ruimte, bodem, wat er in de omgeving staat, welke functie een boom moet hebben en of de plek niet voor onevenredige overlast kan zorgen. De juiste boom op de juiste plek is het leidende principe bij het aanplanten en vervangen van bomen. Op een hittestress locatie kiezen we bewust een boomsoort met een brede kroon. En bij parkeerplekken plaatsen we geen bomen die 'plak' kunnen veroorzaken.

Richtlijnen voor het (ver)planten van bomen

Het is noodzakelijk dat bomen altijd vanaf het begin in de afweging worden meegenomen in plan- en projectontwikkeling. Om de groene ambities voor Almere te verwezenlijken moeten we in een vroeg stadium een zorgvuldige afweging maken over het behouden, verplanten en aanplanten van bomen. Bij de inrichting van ontwikkelgebieden benutten we de kans om de wijk groen en gezond te maken. Daarom moeten we al aan de start van de ontwikkeling rekening houden met voldoende ruimte voor bomen. Voor zowel bomen in de bestaande als de nieuwe stad zijn er criteria waar we aan toetsen:

- Wettelijke eisen (bijvoorbeeld afstand tot erfgrens);
- Conditie en levensduurverwachting van bestaande bomen;
- Mogelijkheden voor behouden of voorbereiding voor verplanten;
- Ontwerprichtlijnen volgens het Handboek Bomen;
- Geschikte groeiplaats- en inkoopeisen volgens het Handboek Bomen;
- Technische eisen (zoals de afspraken met netbeheerders);
- Planten op eindafstand;
- Randvoorwaarden opgenomen in de LIOR;
- De Leidraad Duurzame Gebiedsontwikkeling (LDGO);
- Ter inspiratie het werkdocument 'Groenidentiteiten'6.

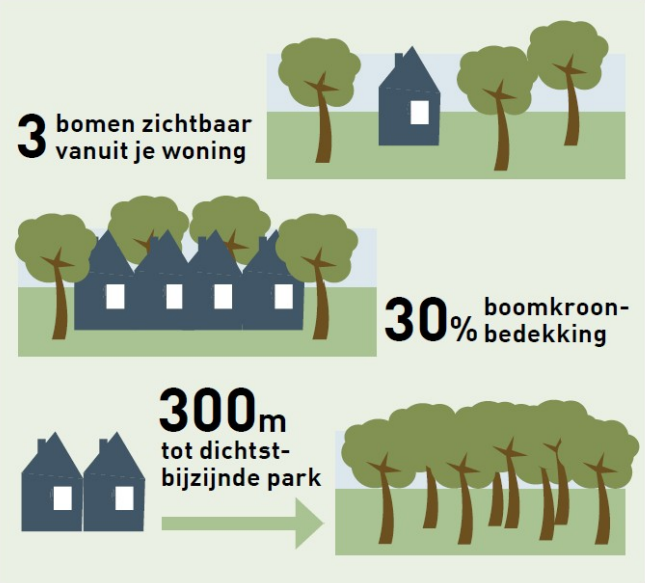
Almere omarmt de 3-30-300 regel voor het vergroenen van de stad

Om te zorgen dat Almere in de toekomst ook voldoende boomkroonvolume heeft, passen we de 3-30-300 regel toe in onze stad. Voor Almere houdt dit in:

- De 3 regel: Voor Almere willen we minstens 3 bomen in een straat met potentie om uit te groeien tot een grote boom. Bij voorkeur bomen van de eerste grootte, omdat deze meer ecosysteemdiensten leveren.
- De 30 regel: elke buurt heeft minstens 30% van het oppervlak bedekt met boomkronen. Voor Almere geven we bomen boven- en ondergronds de ruimte die ze nodig hebben om tot wasdom te komen. Dit is bij voorkeur minimaal 60 jaar. Bij elke stedelijke ontwikkeling willen we maximaal inzetten op deze regel. Dat betekent dat we transparant maken wanneer de 30% niet gehaald kan worden, met een onderbouwing waarom dit niet kan en wat het beste alternatief is.
- De 300 regel: binnen 300 meter loop- of fietsafstand van een woning is een park of groene ruimte. In Almere nemen we de bereikbaarheid van groene koele plekken mee in ontwikkelingen. We willen deze plekken behouden en zijn daar zuinig op. Bomen zijn essentieel op dit soort plekken vanwege hun verkoelende werking.

In de praktijk betekent de 3-30-300 regel dat we streven naar volledige toepassing en goede argumenten aandragen op het moment dat we dit niet kunnen halen. Zie bijlage B voor meer uitleg over deze regel en hoe Almere hier op scoort.

De 3-30-300 regel visueel:



Uitdagingen 3-30-300 regel

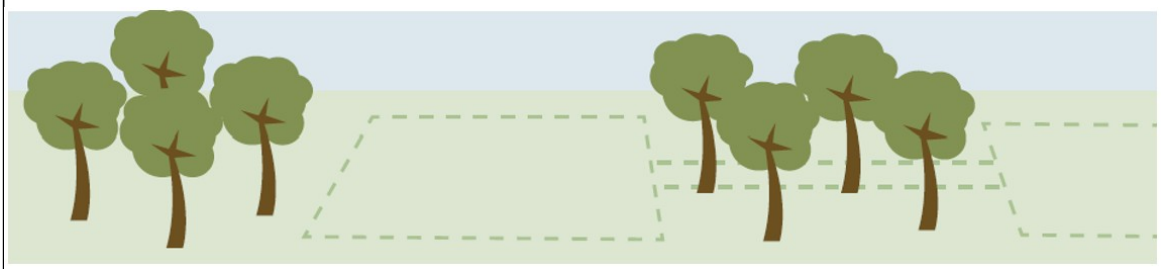
We weten dat we de 3-30-300 regel niet altijd kunnen waarmaken. Dit komt met name door meerdere ruimteclaims in de openbare ruimte. Er zijn verschillende plekken is de stad waar je gebouwen zou moeten afbreken om voldoende ruimte te maken voor bomen om wel de 3-30-300 regel te halen.

Daarnaast zitten er grenzen aan wat we kunnen doen binnen beschikbare middelen. Het is bijvoorbeeld erg kostbaar om hele straten een herinrichting te geven en daar meer ruimte te maken voor grote bomen. Daarom is het steeds per locatie zoeken naar het maximaal haalbare op de 3-30-300 regel en te onderzoeken welke alternatieven er wel mogelijk zijn.



Nieuwe ontwikkelgebieden

Bij de nieuwe ontwikkelgebieden gaan we de 3-30-300 regel toepassen als ontwerpprincipe. Door andere ontwerpkeuzes te maken en in de aanbesteding eisen te stellen voor het plaatsen van grote bomen op uitgeefbare gronden zoals binnentuinen. Daarnaast kijken we welke investeringen aan de voorkant mogelijk zijn, die op de lange termijn kostenbesparend zijn voor de gemeente. Zoals goede groeiplaatsen voor bomen, mantelbuizen of andere ondergrondse innovaties om zo efficiënt mogelijk de ruimte in te richten.



Vastgestelde projecten

Voor lopende ontwikkelingen zoeken we mogelijkheden om de 3-30-300 regel en aanplant van grote bomen in goede groeiplaatsen maximaal te realiseren. Daarbij moet het wel uitvoerbaar zijn binnen beschikbare middelen.



Werkzaamheden in de stad

In de bestaande stad kijken we binnen de beschikbare middelen naar het versterken van het bomenbestand. Bijvoorbeeld door groeiplaatsen te verbeteren. Daarnaast kijken we of er ruimte is om extra bomen aan te planten. Grootschalig onderhoud met rioolvervanging, transformaties en inbreidingsprojecten bieden daar mogelijkheden voor.

We gaan bij onze werkzaamheden niet zomaar over tot verwijdering. We brengen in kaart welke bomen behouden of verplant kunnen worden en welke meerkosten hieraan zitten, zodat we bestuurlijk een keuze kunnen maken. Wanneer behouden niet mogelijk is, zoeken we bij vervanging naar een plek waar de nieuwe boom zo groot mogelijk kan worden. Zoals plekken die minder gevoelig zijn voor bodemdaling. Daarnaast kunnen we met technische ingrepen een groeiplaats bestendiger maken tegen bodemdaling. Het ultieme doel is dat bomen langer mee kunnen en bij een volgende ronde grootschalig onderhoud behouden kunnen blijven.



Locaties zonder ontwikkelingen en ingrepen

Als een wijk voorlopig nog niet aan de beurt is voor grootschalig onderhoud en ook geen andere ruimtelijke ontwikkelingen kent, zijn de mogelijkheden nu beperkt om aan de 3-30-300 regel te voldoen. Het vraagt om grote of innovatieve ingrepen om ruimte te maken voor grotere (of meer) bomen in straten en buurten. Dit zijn complexe werkzaamheden waarvoor we nu middelen tekort komen.

Ook hier kijken we wel altijd naar kansen en mogelijkheden als die zich voordoen. Zoals incidentele middelen van de uitvoeringsagenda Visie Klimaatadaptatie of subsidieregelingen. Mocht in de toekomst extra budget beschikbaar komen of er subsidiemogelijkheden zijn, dan kijken we naar extra kansen voor vergroening, juist op de plekken in de stad die dit het meest nodig hebben.

3.3. We beschermen onze bomen zodat we tot een toekomstbestendig bomenbestand komen

Waarom willen we dit?

Ons huidige bomenbestand is de basis die we minimaal willen behouden. Daarom moeten we zuinig zijn op de bomen die we al hebben en die groot en oud kunnen worden. Dat doen we door onze bomen zo veel mogelijk te beschermen en alleen te verwijderen na zorgvuldige afweging. In hoofdstuk 2 hebben we al aangegeven dat het lang duurt voordat een boom tot wasdom komt en alle voordelen echt tot uiting komen. Dat betekent dat hoe meer bestaande bomen we behouden, hoe optimaler we bomen en hun voordelen kunnen benutten.

We willen onze bomen ook beschermen om ecologische verbindingen in stand te houden. Net als bij wegen en paden is het belangrijk voor dieren dat bomen op elkaar aansluiten. En dat er op verschillende plekken ook meer bomen bij elkaar staan, zoals bossen en parken. Dat geeft de dieren bescherming en zorgt dat ze zich door de stad kunnen bewegen. Vleermuizen, vogels en insecten maken er dankbaar gebruik van.

Hoe pakken we dit aan?

Met beschermen bedoelen we: zeer zorgvuldig afwegen en alle opties bekijken voordat we - in het uiterste geval - over gaan tot verwijderen. Dit doen we op verschillende manieren. Gemeentelijk beleid gaat uit van samen werken aan de groene stad. De groenblauwe structuren (zo noemen we het groen en het water in Almere) staan in de Nota Kleur aan Groen (2014). Wel is de beschermende werking hiervan beperkt. Daarom willen we meer instrumenten inzetten, zoals het omgevingsplan, de hoofdboomstructuur en de compensatieplicht.

Omgevingsplan

Met ingang van 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingegaan en gelden de voormalige bestemmingsplannen als het tijdelijke omgevingsplan. Op dit moment zetten we dit tijdelijke omgevingsplan om naar een ‘definitief’ omgevingsplan. Hiervoor hebben we tot 2032 de tijd. Aan het omgevingsplan kunnen wij nieuwe regels toevoegen. Hierin kunnen we dus regels opnemen om groeiplaatsen en boomstructuren beter te beschermen. Ook kunnen regels worden opgenomen over het uitvoeren van werkzaamheden rondom bomen.

Door regels op te nemen in het nieuwe omgevingsplan krijgen bomen een gelijkwaardige plek in de afweging van de diverse claims op de openbare ruimte. We weten nog niet precies hoe deze regels eruit komen te zien. Net als andere gemeenten zijn we nog aan het uitzoeken hoe we deze regels het best kunnen vormgeven. Daarom gaan we dit verder uitwerken en wordt dit op een later moment voorgelegd aan het bestuur.

Hoofdboomstructuur

Alle bomen in de hoofdboomstructuur hebben extra bescherming. De hoofdboomstructuur omvat de belangrijkste boomstructuren (samenhang tussen bomen) in Almere en maakt deel uit van het Groen-Blauwe raamwerk. Deze bomen zijn onderdeel van het fundament voor de leefomgeving, voor het welzijn en gezondheid van mens, plant en dier én voor onze economische positie (Meerjarenperspectief Groen Blauw, maart 2020). Met de actualisatie van het bomenkader breiden we de hoofdboomstructuur verder uit, zodat meer bomen beschermd worden.

De hoofboomstructuur is onder te verdelen in vier* categorieën:

2. De boomstructuren op stads- en stadsdeelniveau bestaat uit onze bomen langs hoofdwegen en watergangen. Het gaat om grote bomen van vaak duurzame soorten. Dit zijn de structuren waar bomen dankzij de groeiplaats al de ruimte hebben gekregen om groot en oud te worden, of nog de ruimte gaan krijgen in nog te ontwikkelen gebieden.
3. De bossen en parken in ons beheer: hierbij gaat het om de locatie en omvang van het bos of park. Deze worden volgens het beheerplan bossen en parken onderhouden. Soms kan ingrijpen noodzakelijk zijn om bossen en parken langer gezond en veilig te houden. Daarom halen we weleens bomen weg. Dus niet de bomen zelf, maar de omvang en bos- en parkgrenzen zijn beschermd en onderdeel van de hoofdboomstructuur.
4. De boomstructuren op wijkniveau brengt de groenstructuren tot in de wijk. Deze bomen zijn nodig voor de leefbaarheid in de leefomgeving van de Almeerder, voor ecologische verbindingen voor dieren en voor de beleving van de groene stad.
5. Individuele bomen zoals de bijzondere bomen. Dit zijn de bomen met een verhaal. Bijvoorbeeld de allerdikste boom of de gedenkboom voor de 100.000ste inwoner. Deze bomen zijn de groene monumenten van Almere.

* De toekomstige hoofdboomstructuur bevat bomen in ontwikkelgebieden van Almere welke in de toekomst onderdeel worden van de hoofdboomstructuurkaart.



Wanneer we toch een boom uit de hoofdboomstructuur verwijderen, dan blijft de groeiplaats beschikbaar voor andere bomen, zodat de hoofdboomstructuur intact blijft. Als ontwikkelplannen voor Almere een negatieve invloed hebben op de hoofdboomstructuur, zal eventuele aanpassing of verwijdering expliciet onderdeel moeten uitmaken van de bestuurlijke afweging én besluitvorming door het college. We moeten altijd uitleggen welke alternatieven we hebben overwogen, hoe zorgvuldig de afweging is gemaakt en waarom we een uitzondering maken. Daarnaast leggen we uit waarom en hoe we een boom verplanten, vervangen of compenseren. Het mandaat om aanpassingen te doen of bomen te verwijderen uit de hoofdboomstructuur ligt bij het college. Uitzondering hierop zijn bomen die acuut verwijderd moeten worden vanwege de veiligheid of noodzakelijke werkzaamheden aan kabels en leidingen. Meer uitleg over dit proces staat in bijlage C.

De hoofdboomstructuur is een van de belangrijkste instrumenten die we hebben om de Almeerse bomen en groeiplaatsen nu en in de toekomst te beschermen. Daarom gaan we onderzoeken welke regels in het omgevingsplan opgenomen moeten worden om zowel de boomstructuren als de bomen en groeiplaatsen die daarbinnen vallen beter te beschermen. Daarnaast is ook van belang om binnen de organisatie de status van de hoofdboomstructuur en vereiste toetsing onder de aandacht te blijven brengen. Voor zoveel mogelijk behoud van bomen die groot en oud kunnen worden, is het ontzettend belangrijk dat plannen of vergunningen zo vroeg mogelijk aan de hoofdboomstructuur getoetst worden.

Bescherming bij werkzaamheden

Om naar een toekomstbestendig bomenbestand toe te werken is het behouden, verplanten en compenseren van bomen nodig. Daarom is het volgende stappenplan verplicht wanneer er stedelijke ontwikkelingen of andere ingrepen in de stad zijn die raken aan bomen:

1. Een nulmeting van de bomen en het boomkroonvolume. Hierdoor maken we vroegtijdig de waarde van bomen in een projectgebied inzichtelijk. Dit gebeurt door een inventarisatie naar de conditie, toekomstverwachting, beheerbaarheid en het boomkroonvolume van de bomen. Het waarderen van bomen ondersteunt in de belangenafweging binnen het projectgebied. Hierdoor ontstaat een duidelijk beeld welke bomen beschermwaardig zijn of een lage toekomstverwachting hebben en waar vervanging beter past. Ook kijken we naar de verplantbaarheid van de bomen en hoeveel dit kost;

2. Na het schetsontwerp volgt een boomeffectanalyse (BEA) en toetsen we hoe het ontwerp scoort op de 3-30-300 regel. Als deze niet voldoet, beargumenteren we wat het maximaal haalbare is, welke keuzes zijn gemaakt en of alternatieven mogelijk zijn;
3. Vervolgens nemen we de resultaten van de BEA en de 3-30-300 regel mee in het voorlopig ontwerp. Wanneer het project afwijkt van deze adviezen en de 3-30-300 regel moet de afweging transparant gemaakt worden en wordt dit voorgelegd aan het bestuur;
4. We monitoren het hele project over het behoud, verplanten en nodige compensatie aan bomen en boomkroonvolume.

Meer over verplanten en compenseren staat in uitgangspunt 7 op blz 29. Tot slot houden we ook bij andere werkzaamheden altijd rekening met bomen, om schade aan de bomen te voorkomen. Daarom volgen we de procedure 'Werken rond bomen' van het Handboek Bomen en geeft de beheerder advies.

Vooruit denken

We weten nu al dat de komende jaren er meerdere boomstructuren in de stad tegelijkertijd aan het einde van hun levensduur raken of in een eerder stadium een gevaar kunnen vormen voor de omgeving. Dan is grootschalige vervanging ter compensatie nodig. Het liefst willen we voorkomen dat alle bomen in een structuur tegelijkertijd worden weggehaald. Bij eerdere gevallen waar dit noodzakelijk was, merkten we hoeveel vragen dat opriep bij mensen. En hoeveel impact dit ook heeft op de ecologie in de nabije omgeving. Daarom willen we waar mogelijk dit soort grootschalige vervangingen in fases doen. Dat houdt in dat een aantal bomen vroegtijdig worden vervangen, zelfs al kunnen deze nog even mee. Bij grootschalige vervangingen en bij meerdere planbare projecten in één wijk worden bomen in beginsel gefaseerd vervangen.

Vervanging gaat altijd in overleg met de boomexperts, zodat we zeker weten dat we het Almeerse bomenbestand als geheel op de juiste manier beschermen. We halen dus nooit zomaar een boom weg. Wij maken onze afwegingen transparant en communiceren daarover.

3.4. Almere heeft een veilig, (bio)divers en weerbaar bomenbestand

Waarom willen we dit?

De gemeente Almere heeft ongeveer 110.000 straat- en laanbomen en rond 800 hectare aan bossen, parken en bosschages in beheer. Voor het behouden en versterken van het groene karakter van Almere is het beheer en onderhoud van bomen gericht op een veilig, divers en weerbaar bomenbestand. We willen dit omdat deze combinatie rekening houdt met de veiligheid voor mensen, bijdraagt aan planten en dieren en zorgt voor gezonde bomen.

Veiligheid

In Nederland hebben boomeigenaren een wettelijke zorgplicht7. Dat betekent dat we als gemeente moeten kunnen aantonen dat we voldoende zorg hebben besteed aan het onderhoud van bomen.

(Bio)diversiteit

Een divers bomenbestand is belangrijk voor de ecologie en het ecosysteem van de stad, voor de beleving van de mens en voor de weerbaarheid van het bomenbestand. Zowel variatie in boomsoort, groeiplaats en leeftijd is daarin belangrijk. Verschillende soorten en leeftijden van bomen trekken andere plant- en diersoorten aan. Tot slot geeft het variatie in vorm en bloeiperiodes.

Weerbaarheid

De weerbaarheid van het bomenbestand is belangrijk voor betere condities en verhoogde levensduur van de bomen. Een gezonde boom kan ouder worden. Een weerbaar bomenbestand is beter bestand tegen ziekten, plagen en veranderende weersomstandigheden. We hebben in Almere bijvoorbeeld al te maken met de eikenprocessierups en essentaksterfte. Dit is vaak het gevolg van veel dezelfde soorten bomen bij elkaar of op een rij. Daarom is die variatie in bomen ontzettend belangrijk.

Hoe pakken we dit aan?

Veiligheid

Bomen kunnen risico's met zich meebrengen voor de omgeving. Daarom controleren we regelmatig onze bomen op gebreken en veiligheid (volgens een Boomveiligheidscontrole: BVC). Het gaat hierbij om technische veiligheid en de risicoafweging op vallende takken en omvallende bomen. We bepalen bijvoorbeeld of het extra snoeien of in het uiterste geval verwijderen noodzakelijk is omdat een boom een te groot veiligheidsrisico vormt voor de omgeving.

In Almere combineren we de boomveiligheidscontrole met de onderhoudsinspectie en bepalen we tegelijkertijd wat de conditie en toekomstverwachting is van de boom. Aan de hand van deze visuele controle bepalen we ook of we extra onderhoud moeten uitvoeren. Het kan ook uit de controle blijken dat een dode boom omgevormd kan worden tot een ecologisch beheerde boom en zo nog een bijdrage kan leveren aan de ecologie.

Tot slot voeren we reguliere snoeiwerkzaamheden uit. Het snoeien is er op gericht om met name de straat- en laanbomen te begeleiden in hun ontwikkeling naar een gezonde en veilige boom, passend bij de omgeving. We laten waar mogelijk bomen hun eigen vorm behouden en vrij uitgroeien.

Hoe gaan we om met de verwijdering van bomen

We onderhouden met zorg onze Almeerse bomen. We kijken altijd eerst naar andere maatregelen om een boom te behouden en de mogelijkheden om te verplanten. Verwijdering is het zwaarste middel wat we inzetten als een boom een risico vormt. Er worden verschillende factoren afgewogen om te bepalen of de boom te veel risico vormt: veiligheid, de ecologische en intrinsieke waarde, uitvoerbaarheid, toekomstbestendigheid en de omgeving. Het is maatwerk om per situatie te kijken welke factoren na veiligheid zwaarder wegen. In het algemeen maken we onze afweging als volgt:

Veiligheid	→	Ecologische waarde, uitvoerbaarheid en beheerbaarheid	→	Beleving, extra hete of droge plekken, identiteit, estethiek, etc.
Voldoen aan de wettelijke zorgplicht		Boomwaarde voor de ecologie, toekomst-bestendigheid, wat binnen de middelen en regels valt		De juiste boom op de juiste plek

De wettelijke zorgplicht is altijd het eerste uitgangspunt. Daarom weegt de veiligheid het zwaarst voor bomen die op plekken staan waar de risico's groot zijn. Denk aan bomen in straten, naast sport- en speelplekken of langs wegen en paden. Die mate van risico's zijn situatie afhankelijk: de valwijdte van de boom, bepaalde boomsoorten hebben een groter risico op afbreken van takken en de verblijfsduur van mensen rondom de boom. Op plekken die minder risico geven omdat er meer ruimte om een boom heen zit, wegen de ecologische en intrinsieke waarde van een boom meer mee en laten we dode bomen zoveel mogelijk staan omdat deze belangrijk zijn voor de natuur. Met het snoeien en verwijderen van bomen wordt altijd rekening gehouden met de wettelijke eisen voor natuurbescherming en zorgvuldig gehandeld8. Zo plannen we onze werkzaamheden buiten het broedseizoen. Alleen bij hoge uitzondering voeren we na een ecologisch onderzoek werkzaamheden uit.

Waar de zorgplicht het toelaat gaan we op specifieke locaties over naar 'natuurvolgend boombeheer'. Met name in bossen en parken kunnen dode bomen lang blijven staan zonder risico op schade voor de omgeving. Omgevallen bomen en snoeihout laten we zoveel mogelijk liggen op de plek zelf, of als dat niet kan op een andere plaats in de omgeving. Waar mogelijk laten we bomen gecontroleerd afsterven.

Naast veiligheid en ecologische waarde wordt ook gekeken naar de uitvoerbaarheid. Verder zijn er bepaalde plekken in de stad die zogezegd beeldbepalend zijn. Bijvoorbeeld centrumgebieden waar een hoger onderhoudsniveau wordt toegepast. Op dat soort plekken kan de esthetiek van een boom zwaarder wegen.

Verwijdering van een boom heeft veel impact op de omgeving. Daarom informeren we inwoners waarom verwijdering nodig is en of er vervanging voor terug komt. In uitgangspunt 5 wordt toegelicht hoe we dit doen.

(Bio)diversiteit

Door variatie in het bomenbestand met de nadruk op inheemse soorten, versterken we de biodiversiteit in de stad. We gaan voor meer diversiteit door te variëren in boomsoorten en binnen boomsoorten (hiervoor gebruiken we de 10-20-30 regel van Santamour9).

Door te spreiden met en binnen soorten wordt het risico kleiner dat een ziekte snel een hele rij bomen kan aantasten. Uitzondering kunnen beeldbepalende plekken zijn, waar bewust één boomsoort is om een bepaalde identiteit uit te drukken.

Bij de boomsoortenkeuze letten we op de ecologische betekenis voor de biodiversiteit in de stad. Het is belangrijk dat er voldoende inheemse bomen in Almere staan vanwege de meerwaarde voor de biodiversiteit. Tegelijkertijd is het met de klimaatverandering zoeken welke soorten de toenemende hitte, droogte en regenval aankunnen. Daarom houden we ontwikkelingen in de gaten, bijvoorbeeld onderzoeken van de Wageningen Universiteit. In uiterste gevallen is het nodig om door het veranderende klimaat verder te kijken dan alleen inheemse soorten. Daarbij blijven we in de gaten houden welke boomsoorten het goed doen in de Almeerse omstandigheden.

We letten op dat we geen invasieve exoten planten. De juiste mix van bomen zorgt voor een klimaatbestendig bomenbestand. Daarbij wil je op bepaalde plekken dat bomen een andere functie vervullen. Denk aan sierbomen die zorgen voor een ander straatbeeld en andere beleving. Door in bossen en parken te kiezen voor boomsoorten met een bewezen positieve waarde op de inheemse biodiversiteit, kan er in woonstraten ook naar andere aspecten gekeken worden. In een omgeving waar dat niet tot te veel hinder leidt, variëren we ook met bomen die eetbare of siervruchten dragen.

Weerbaarheid

Op voorhand zorgen wij voor een weerbaar bomenbestand door bepaalde boomsoorten niet meer aan te planten. Dit gaat om bomen die een vergroot risico hebben op uitval, ziektes of plagen. Hiermee voorkomen we uitval en slechte bomen. Daarnaast zorgt een hoge diversiteit aan soorten ook voor meer weerbaarheid. Maar weerbaarheid van het bomenbestand zit in veel meer dan alleen verschillende soorten. Het gaat tevens om bodemkwaliteit die de gezondheid van een boom te goede komt. Bomen zijn levende organismen en er zijn verschillende ziektes en plagen die een bedreiging vormen voor hun gezondheid. Soms moet een boom verwijderd worden om verdere verspreiding van een ziekte te voorkomen.

Ook klimaatverandering heeft effect op de weerbaarheid. Zoals droogtestress voor eiken en beuken. Of zonnebrand door langdurige felle zon. Waar mogelijk treffen we maatregelen, zoals het langer geven van nazorg bij de aanplant van eiken.

Voor de weerbaarheid van ons bomenbestand hebben we een aantal criteria, die we uitwerken in het vernieuwde beheerplan bomen. Bijvoorbeeld inkoopeisen hanteren om risico's van geënte bomen uit te sluiten en vooral bomen die gekweekt zijn op eigen wortel af te nemen. We houden ook toekomstige risico's in de gaten, zoals de schadelijke bacterie Xylella.

Per 1 juli 2025 gelden er in de EU extra noodmaatregelen voor de invoer van nieuwe risicoplanten om de invoer van Xylella te beperken.

3.5. Samen met onze inwoners en groene partners werken we aan de groene stad

Waarom willen we dit?

Veel Almeerders zijn trots op de stadsnatuur. In de wijk en straat zijn omwonenden van bomen de direct belanghebbenden. We vinden de inbreng van inwoners belangrijk en willen hen graag betrekken in wat we doen. Ook om te kijken waar we kunnen helpen met het aanplanten of behouden van bomen in tuinen. Het betrekken van inwoners en groene partners verrijkt de stad en vergroot het wijkgevoel. Zo vergroenen we Almere op een manier die goed is voor de stad, voor de inwoners en voor de bomen.

Hoe pakken we dit aan?

Door actieve betrokkenheid van inwoners bij vraagstukken in de leefomgeving willen we samen met inwoners tot duurzame, inclusieve en gedragen oplossingen komen. We betrekken zoveel mogelijk inwoners bij keuzes rond de bomen in hun omgeving. De mate van invloed die zij kunnen uitoefenen verschilt per situatie en vraagt om maatwerk. We blijven net als de afgelopen jaren onze communicatie verbeteren, zodat ook bij sommige moeilijke besluiten rondom het verwijderen van bomen, gewerkt wordt met draagvlak bij bewoners.

Uit ervaring weten we dat bomen vaak een vraagstuk zijn voor inwoners als we het gesprek aangaan. Zowel over het aanplanten van meer bomen als het laten staan of verwijderen ervan krijgen we veel vragen. Deze vragen nemen we serieus, maar we kunnen niet altijd tegemoet komen aan de wensen van de inwoners. Dit omdat bomen het algemeen belang van de stad dienen, we de leefbaarheidseffecten

zwaar laten wegen en soms andere afwegingen moeten maken in de openbare ruimte. Ook zijn we door de wettelijke vereisten genoodzaakt om bepaalde ingrepen te doen. Daarom is er geen ruimte om over deze zaken mee te beslissen. Wel is er regelmatig de mogelijkheid om te consulteren over boomsoorten bij vervanging, waar inwoners hun voorkeur kunnen uitspreken over voorgelegde opties. Of om ideeën op te halen bij grootschalig onderhoud.

Inwoners betrekken

Bij participatie is het belangrijk om te weten wat mogelijk is. We zorgen daarom vooraf bij trede twee en drie voor duidelijke uitgangspunten, met welke functies van een boom rekening gehouden moet worden en wat de technische of financiële beperkingen zijn. We luisteren goed naar de argumenten van inwoners en wegen deze mee in besluiten.

Mate van invloed uit de Nota burgerparticipatie

1. Informeren: informatie inwinnen, informeren over voorgenomen plannen en informeren over het participatieproces. Door tijdig openheid van zaken te geven, kan veel onrust en onbegrip worden voorkomen. Let op: alleen informeren is geen participatie, maar communicatie.
2. Consulteren: Advies inwinnen, overleg plegen, raad vragen, raadplegen etc.. Dit gaat een stap verder en vraagt om actief luisteren, verwachtingsmanagement en de bereidheid de verkregen input mee te wegen bij de besluiten.
3. Meebepalen: Dit doen we o.a. in de vorm van co-creatie, actief samen optrekken of in gesprek te gaan met inwoners of andere initiatiefnemers om hun initiatief uit te werken.

We weten dat onze inwoners betrokken zijn bij de bomen in de stad. Dat blijkt ook uit de reacties op de vragenlijsten. Daar kwam naar voren dat inwoners de communicatie over snoeien, onderhoud en andere boomprojecten nog onvoldoende vonden. We werken hard aan het verbeteren hiervan. Mede vanwege de uitkomsten van de evaluaties blijven we zoeken naar verschillende manieren om te communiceren. We zetten borden neer met uitleg over projecten, informeren over onderhoud via onze website en geven uitleg over de keuzes die we maken. Zo willen we de bewoners beter informeren over de bomen in de stad.

Bewonersinitiatieven en zelfbeheer

Soms sluit een ontwerpvoorstel bij herinrichting of vervanging van een woonwijk onvoldoende aan op de wensen van inwoners. We gaan dan hierover in gesprek en kijken wat mogelijk is om tegemoet te komen aan de wensen van bewoners. Hetzelfde geldt voor bewonersinitiatieven. Het doel is om ruimte te bieden aan initiatiefnemers en hen te ondersteunen waar mogelijk. Dit moet passen binnen aangegeven kaders en er moet voldoende draagvlak zijn. We proberen inwoners zoveel mogelijk mee te laten bepalen in hun directe woonomgeving. Waarna we als gemeente en eindverantwoordelijke het besluit nemen.

In Almere is er ook de mogelijkheid tot zelfbeheer van (fruit)bomen, waar een inwoner onderhoud of beheer van de boom doet. Zij kunnen advies vragen aan de gemeentelijke toezichthouder. Zelfbeheer levert een positieve bijdrage aan de wijze waarop mensen hun directe woonomgeving bekijken, ervaren en gebruiken. We maken vooraf duidelijke afspraken over de aanleg en de instandhoudings- en onderhoudsplicht. Dit is altijd in overleg met de omgeving. Deze afspraken worden vastgelegd in een zelfbeheerbrief. Daarnaast proberen we onze groene partners te enthousiasmeren dat ook zij zich committeren aan onze uitgangspunten.

Inwoners die vragen hebben of zich zorgen maken over het laten staan of verwijderen van bomen kunnen hiervoor contact opnemen met ons. Het proces hiervoor staat uitgelegd in uitgangspunt 6 op blz 27.

Bomencommissie

Om ons en inwoners te helpen als we er niet samen uitkomen is er sinds 2017 een onafhankelijke Bomencommissie10. Deze commissie kan worden ingezet als beleid onvoldoende uitsluitsel geeft over een bepaalde zaak die met bomen te maken heeft. Bijvoorbeeld bij meningsverschillen over het wel of niet verwijderen van een boom. De Bomencommissie kan door (of namens) het college om advies worden gevraagd. Hun advies is niet juridisch bindend, maar wordt in de regel opgevolgd.

In Almere gelden er geen kapvergunningen voor openbare of particuliere bomen, vanwege toenemende kosten die dit heeft en om meer regie bij de inwoners te houden over hun tuinen. Om wel recht te doen

aan de aanbeveling van de evaluatie om de stad meer een stem te geven, is de Bomencommissie nu een vast onderdeel geworden van het stappenplan bij onevenredige overlast of zorgen over de verwijdering van bomen (zie uitgangspunt 6, blz 27). De Bomencommissie luistert naar inwoners, naar de gemeente, heeft oog voor de intrinsieke waarde van een boom, kijkt naar maatschappelijke impact en roept eventueel externe expertise in.

Ongeacht of er advies wordt ingeroepen van de Bomencommissie voor een melding, komen wij twee keer per jaar samen. Zo blijft de Bomencommissie op de hoogte van wat er speelt en of er sprake is van een toenemend aantal meldingen over een bepaalde casus. De commissie geeft daarbij gevraagd en ongevraagd advies.

Wat kunnen inwoners van ons verwachten:

- We zijn vooraf transparant over de mate van consultatie en participatie die mogelijk is en wat inwoners van de gemeente mogen verwachten. We koppelen de resultaten na afloop terug.
- Als bomen vervangen of bij uitzondering verwijderd worden, leggen we uit waarom we dit doen.
- We geven een duidelijk beeld van de afwegingen die we maken bij het behoud, vervanging of bij uitzondering verwijdering van bomen.
- Op onze website zetten we welke bomen verwijderd worden uit veiligheidsoverwegingen.
- We communiceren minimaal twee weken van tevoren over grote ingrepen rondom bomen.
- We gaan graag in gesprek met inwoners.
- Signalen en vragen nemen we serieus. We zoeken altijd naar de best passende oplossing voor een situatie.
- Als inwoners het niet eens zijn met een beslissing, vermelden wij de mogelijkheden voor het indienen van een melding of klacht. Ook kunnen we de situatie voorleggen aan de Bomencommissie (later toegelicht in dit hoofdstuk).
- We proberen zoveel mogelijk de betrokkenheid van inwoners te vergroten als een boom dichter bij hun woonomgeving staat.
- We communiceren niet over het snoeien van bomen. Dit behoort tot het regulier onderhoud. Wel is er op de gemeentewebsite informatie te vinden over het hoe en waarom van onderhoud aan bomen.
- Er zijn situaties waarbij we de buurt niet vooraf kunnen informeren of kunnen vragen om mee te denken. Soms moeten we acuut ingrijpen, bijvoorbeeld bij onveilige (verkeers)situaties of spoedwerkzaamheden aan kabels en leidingen. In deze situaties communiceren we niet vooraf en is er geen consultatie of meebepalen mogelijk.

3.6. Bomen mogen in beperkte mate overlast veroorzaken

Waarom willen we dit?

Naast alle voordelen die bomen geven aan de stad, zorgen bomen soms ook voor overlast. Hoewel overlast heel vervelend is, gaat het algemeen belang voor de individuele overlast en mogen bomen soms wat ongemak geven. Zoals eerder genoemd zijn bomen noodzakelijk voor een leefbare stad en bieden ze tal van voordelen. Meldingen of verzoeken om in te grijpen naar aanleiding van overlast worden altijd serieus genomen en behandeld. We maken hierin onderscheid tussen vormen van beperkte overlast die we accepteren en vormen van onevenredige overlast waarbij ingrijpen wel wenselijk is.

Hoe pakken we dit aan?

Bij aanplant en vervanging

Met onze keuzes bij de aanplant van bomen willen we bij voorbaat voorkomen dat er overlast wordt ervaren. We letten hierbij op soorten bomen en ook op groeiplaats. Wanneer we de groeiplaats verbeteren, kunnen we daarmee wortelopdruk in de toekomst verminderen. Wortels van een boom komen omhoog en veroorzaken losse stoeptegels wanneer onder de grond te weinig voeding en vocht gehaald kan worden.

Beperkte overlast

We maken zorgvuldig de afweging of overlast wordt gezien als beperkt of onevenredig. Hieronder omschrijven we wat we vinden vallen onder beperkte overlast.

Bladeren, zaden en vruchten

Vallende bladeren en zaden leiden tot ophoping, zowel in de openbare ruimte als op het terrein van inwoners. Deze overlast is te verhelpen door de bladeren, zaden en vruchten op te ruimen, wat zowel inwoners als de gemeente kunnen doen. Overlast door bladeren, zaden of vruchten vormt voor de gemeente geen reden om in te grijpen. Het is een natuurlijk verschijnsel dat een beperkt aantal weken per jaar optreedt.

Honingdauw en vogeluitwerpselen

Sommige bomen zijn aantrekkelijk voor luizen die een plakkerige substantie (honingdauw) kunnen afscheiden. Ook uitwerpselen van vogels in de bomen kunnen voor overlast zorgen. Dat is vooral bij onder de bomen geparkeerde auto's hinderlijk. Voor zowel honingdauw als vogeluitwerpselen geldt dat het kan worden afgewassen. Overlast door honingdauw en vogeluitwerpselen vormen voor ons geen reden om in te grijpen.

Lichttoetreding

In Nederland gelden geen wettelijke normen voor de bezonning van woningen en tuinen. In gevallen waar de lichttoetreding beperkt is, gaan we in gesprek met de inwoner. De TNO lichte norm bezonning11 vormt het vertrekpunt van het gesprek om te bepalen in hoeverre een boom de daglichttoetreding blokkeert en hoeveel daglicht er daadwerkelijk in huis is. Afhankelijk van de situatie bepalen we of er al dan niet maatregelen getroffen worden.

Zonnepanelen/schotelantennes

Het plaatsen van zonnepanelen of schotelantennes is voor de gemeente Almere geen reden om bomen te verwijderen of ingrijpend te snoeien. De pandeigenaar is namelijk zelf verantwoordelijk voor de keuze van aanleg en de plaats van zonnepanelen en schotelantennes. En kan rekening houden met de langetermijneffecten van de omgeving, zoals de groei van een boom. Daarnaast wordt er bij het planten van nieuwe bomen het belang van zonnepanelen afgewogen en afgestemd op de lokale situatie. We houden zoveel mogelijk rekening met de boomsoort, toekomstige hoogte en groeisnelheid op zonnepanelen. Het algemeen belang van bomen is hierin doorslaggevend.

Schade door takken en wortels

Bij schade aan particuliere eigendommen als gevolg van takken en wortels is het schaderecht uit het Burgerlijk Wetboek van toepassing. Afgezien van de juridische kant kan de gemeente in uitzonderlijke gevallen bij aantoonbare ernstige schade, de schade veroorzakende boomdelen of de boom zelf verwijderen.

Allergische reacties

Bij overlast door allergische reacties, gaan we terughoudend om met het nemen van maatregelen. We onderzoeken een melding alleen verder als er ernstige hinder is en er een aantoonbare relatie bestaat tussen gezondheidsklachten en de allergene eigenschappen van de bomen in de directe omgeving. Hierbij kan extern advies ingewonnen worden bij de GGD.

Insecten

Insecten in bomen vormen geen directe aanleiding voor onevenredige overlast. Insecten zijn onlosmakelijk verbonden met de natuur. Elke soort heeft zijn plek en vervult een rol in het ecosysteem van de stad. Bepaalde insecten zijn bijvoorbeeld natuurlijke vijanden voor boomplagen en boomziektes. Bij overlast van insecten willen we toewerken naar het herstellen van een natuurlijk evenwicht, wat soms tijd vergt. Er kunnen altijd uitzonderingen voorkomen waar onevenredige overlast wordt ervaren. Wij gaan eerst in gesprek en kijken welke maatregelen een inwoner zelf kan treffen zoals ventilatie en horren. Daarnaast kunnen we kijken naar biologische bestrijdingsmethodes, waarbij we zoveel mogelijk rekening houden met de impact op mens, dier en plant.

Onevenredige overlast

Naast de beperkte vormen van overlast waar we geen actie ondernemen, zijn er ook vormen van overlast die vragen om een ingreep. Met onevenredige overlast bedoelen we overlast waarbij de boom de directe oorzaak is en wanneer uit onafhankelijke en objectieve analyses blijkt dat de overlast onevenredig is. Ingrepen worden uitsluitend door ons uitgevoerd. Het is niet toegestaan voor inwoners om openbare bomen te snoeien, te verwijderen of anderszins te verminken. De insteek bij overlast is om de boom te behouden.

Wanneer er sprake is van een situatie die niet valt onder beperkte overlast en er geen uitsluitsel is door extern onderzoek, komt maatwerk in beeld. Hieronder beschrijven we het proces voor situaties waarover beleid geen duidelijkheid geeft.

Het proces voor ervaren onevenredige overlast of bij zorgen over het behouden of verwijderen van een boom:

1. Er wordt melding gemaakt bij de gemeente. De melder krijgt binnen vier weken antwoord: de overlast wordt gezien als beperkt en we leggen uit waarom we niet ingrijpen. Of de overlast is onevenredig en we gaan in gesprek.
2. We kijken gezamenlijk of de overlast op te lossen of verlichten is met maatregelen die de boom behouden. De doorlooptijd is afhankelijk van de ingezette maatregelen. Daarbij is het soms nodig om een seizoen aan te kijken of de maatregelen werken.
3. Wanneer nodig vragen we om onafhankelijk en objectief advies, bijvoorbeeld bij een gespecialiseerd boomdeskundig adviesbureau, de GGD, TNO of het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen. Dit proces proberen we binnen twee maanden af te ronden. Als het langer duurt, informeren we de melder.
4. Als we er alsnog niet uitkomen, vragen we de Bomencommissie om de zaak te beoordelen. De Bomencommissie heeft zelf expertise en daarnaast een netwerk met andere kenners en professionals voor extern advies. De doorlooptijd voor advies van de Bomencommissie is gemiddeld zes weken en uiterlijk acht weken.
5. Wanneer we dan nog steeds geen goede oplossing hebben of als de inwoner zich niet in het onafhankelijke advies kan vinden, heeft de inwoner de mogelijkheid om een juridische procedure starten.

3.7. Wanneer een boom verwijderd moet worden, wordt deze altijd gelijkwaardig gecompenseerd

Waarom willen we dit?

Jaarlijks moeten we in Almere meerdere bomen verwijderen vanwege beheer en ontwikkelingen in de stad. Ook wanneer bomen in een slechte conditie verkeren en een gevaar kunnen vormen voor de veiligheid van haar inwoners, kan het nodig zijn om de boom te verwijderen. In eerste instantie proberen we de bomen te behouden en komt verwijdering en compensatie pas in beeld als het echt niet anders kan.

We willen niet achteruitgaan in ons bomenbestand. Zoals eerder uitgelegd is daarin vooral het boomkroonvolume van belang. Het totaal aan omvang van de bladeren zorgt voor meer voordelen voor de omgeving. Dit komt eveneens terug in de 3-30-300 regel. Om te realiseren dat 30% van de buurt in de schaduw van bomen staat, is inzetten op goede compensatie onmisbaar. Helemaal in gebieden die hier laag op scoren. Er is een grote kans dat we zonder goede compensatieregels in 2050 achteruit zijn gegaan in het boomkroonvolume en daarmee de doelstelling van een klimaatbestendige stad niet halen.

Wat is gelijkwaardig compenseren?

Met gelijkwaardig compenseren bedoelen we dat na verwijdering van bomen, er ook weer bomen opnieuw geplant worden om het verwijderde boomkroonvolume op termijn terug te krijgen. Dat noemen we herplanten. Het doel is dat deze bomen binnen een termijn van 10 - 15 jaar hetzelfde boomkroonvolume kunnen bereiken. Het gaat hier dus niet alleen om het compenseren van het aantal verwijderde bomen maar juist over hun omvang. Dit onderscheid is belangrijk om vooral in te zetten op kwaliteit in plaats van kwantiteit.

De uitvoering van compensatie kan op verschillende manieren. Het is mogelijk dat er meer of minder bomen herplant worden om op termijn hetzelfde boomkroonvolume te behalen. Soms kunnen bomen groter worden als er in aantal minder worden herplant, maar wel meer groeiruimte krijgen. Hierdoor kunnen de nieuwe bomen binnen 10 - 15 jaar hetzelfde boomkroonvolume bereiken om aan de gelijkwaardige compensatie te voldoen. Een andere mogelijkheid is om naastgelegen bomen groeiplaatsverbetering te geven. Deze bomen kunnen dan nog een groeispurt maken en daardoor meer boomkroonvolume krijgen.

Voor bossen geldt dat er compensatie nodig is wanneer er oppervlaktes aan bos verloren gaan (wanneer letterlijk de bosgrenzen worden aangetast). In bossen is het soms nodig om enkele bomen te verwijderen als gevolg van duurzaam beheer, deze vallen niet onder de compensatieregels als geen oppervlak aan

bos verdwijnt. De provincie gaat vanuit de Omgevingswet (voorheen Wet natuurbescherming) over de meeste houtopstanden (bomen en struiken) die buiten de bebouwde kom verwijderd worden. Voor de bomenrijen en bossen die onder de Omgevingswet vallen, geldt dat de uitgangspunten van het Bomenkader aanvullend zijn.

Hoe pakken we dit aan?

De compensatieladder

De compensatieladder laat de volgorde van compensatie zien. Het uitgangspunt is altijd om de boom te behouden, als dat niet kan de boom te verplanten en als laatste optie om te compenseren. Bij verplanten en compenseren moeten we goed kijken naar de locaties waar we willen compenseren. Hierbij hanteren we het principe van de juiste boom op de juiste plek.

De bestaande boom verplanten

Op tijd voorbereiden is heel belangrijk bij verplanting. Het kan al snel 1 tot 2 jaar duren om een grote boom gereed te maken voor verplanting. Er wordt eerst gekeken of de boom qua soort en conditie verplanting aan kan. De kosten voor verplanten liggen bij de initiatiefnemer. Per project kijken we of verplanten een mogelijkheid is, zowel financieel als technisch. Er is ook altijd de kans dat verplanten niet lukt: niet elke boom lukt het om te aarden op een nieuwe plek.

Een nieuwe boom herplanten als compensatie

Het is vooral belangrijk om bij compensatie de huidige situatie te vergelijken met de geplande nieuwe situatie na ongeveer 10 tot 15 jaar. Daarbij kijken we ook naar de beste plek voor compensatie. Het liefst op dezelfde plek, maar als dit niet kan in dezelfde straat of dezelfde buurt.

Het is mogelijk dat bij grotere projecten de compensatie bestaat uit een combinatie van verschillende treden van de compensatieladder: Een deel van de bomen wordt verplant, een deel gecompenseerd op dezelfde plek, een deel gecompenseerd aan de randen van een nieuwe wijk en een laatste deel wat niet direct gecompenseerd kan worden bewaard als financiële compensatie.

Financiële compensatie: een vervolgopdracht die nadere uitwerking vergt

De ruimte om bomen terug te planten is beperkt. Hierdoor kunnen er situaties ontstaan waar weggehaalde bomen niet direct volgens de compensatieladder terug geplant kunnen worden. In die gevallen kan financiële compensatie uitkomst bieden. Er wordt dan een bedrag gereserveerd in een vergroeningsfonds dat we op een later moment (binnen 2 of 3 jaar) gebruiken. Om bijvoorbeeld bomen bij te planten, groeiplaatsen te verbeteren of bomen mee te verplanten. We gaan de mogelijkheden voor financiële compensatie nog verder onderzoeken. Bij ontwikkelingen waar wij zelf geen eigenaar van de grond zijn kan het lastiger zijn om in de buurt te compenseren. Dan regelen we via de anterieure overeenkomst dat ontwikkelaars financieel bijdragen zodat we later middels hun bijdrage kunnen vergroenen in de stad.

De compensatieladder

- Behouden. Als dat niet mogelijk, dan volgt;
- Verplanten in dezelfde straat. Als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Verplanten in de buurt of wijk. Als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Verplanten naar een andere plek binnen de gemeente. Als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Opslag van de boom in een tijdelijk depot. Als dat niet mogelijk is, dan volgt compensatie via het herplanten van bomen;
- Compensatie op dezelfde plek. Als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Compensatie in dezelfde straat. als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Compensatie in dezelfde buurt of wijk. Als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Compensatie elders in de stad. Als dat niet mogelijk is, dan volgt;
- Als allerlaatste financiële compensatie in een vergroeningsfonds. De uitwerking van deze laatste stap gaan we nog onderzoeken.

4. Hoe wordt het betaald?

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de systematiek hoe onze bomen beheerd en onderhouden worden in relatie tot de bijbehorende budgetten. Daarnaast geven we uitleg over de mogelijke financiële risico's en knelpunten.

Volgens richtlijn blijft deze actualisatie binnen bestaande middelen

De uitgangspunten worden uitgevoerd binnen de bestaande middelen. Er worden geen aanvullende middelen aangevraagd. De 3-30-300 regel zal gebruikt gaan worden in diverse projecten om te bepalen hoeveel (en welke grote) bomen in het projectgebied toegevoegd moeten worden. Waar mogelijk wordt deze opgave meegenomen in de lopende gebiedsontwikkelingen (binnen de door de raad vastgestelde kaders) en projecten in de openbare ruimte. Ingrepen op het gebied van bomen binnen lopende gebiedsontwikkelingen en projecten in de openbare ruimte moeten financieel gedekt zijn of kunnen worden. Daarom zoeken we maximaal naar mogelijkheden om de ambities op het gebied van 3-30-300 te realiseren. Kortom: er zal dus per project, gebiedsontwikkeling en/of transformatie gekeken moeten worden, wat het meest haalbare is binnen de beschikbare middelen en lopende grondexploitaties.

Met deze actualisatie pleiten we ervoor dat bomen als gelijkwaardige pijler (ruimteclaim) worden meegenomen/ afgewogen in integrale ruimtelijke beslissingen. Er is omdenken nodig om de ruimteclaims en financiële investering die bomen vragen te zien als een lange termijn investering én een lange termijn strategie om het bomenbestand mee te laten groeien met de ontwikkeling van Almere.

De mate van uitvoering van elk uitgangspunt beweegt mee met het beschikbare budget, capaciteit en beschikbare openbare ruimte. In bijlage D zetten we verder uiteen waar we nu ongeveer staan per uitgangspunt en welke kansen en middelen er zijn om bepaalde ambities verder te realiseren.

De huidige beheersystematiek en -kosten

In vergelijking met andere gemeenten beheren we in Almere kostenefficiënt. Uit de benchmark blijkt dat we ten opzichte van vergelijkbare gemeenten meer bomen per inwoner hebben, maar minder geld kwijt zijn aan het beheer. De beheerbegroting is opgebouwd uit verschillende deelbegrotingen. Naast het budget voor personeel gaat het om dagelijks verzorgend onderhoud, planmatig onderhoud, vervangingen en grootschalig onderhoud. Hoe deze verschillende onderhoudsvormen samenhangen staan beschreven in het beheerplan. De belangrijkste onderdelen worden hieronder uitgelicht.

Elke dag: dagelijks verzorgend onderhoud (DVO) en inspecties

Voorbeelden van DVO werkzaamheden zijn het snoeien van de straat- en laanbomen die aan hun snoeibeurt toe zijn. Dit zijn alledaagse werkzaamheden die ieder jaar nodig zijn en waarvoor een vast meerjarig budget beschikbaar is. Dit budget groeit jaarlijks mee met de groei van de stad en wordt bijgesteld voor inflatie. We werken bij het DVO met een jaarwerkplan. Hierin staat welke DVO werkzaamheden en monitoring er dat jaar uitgevoerd worden en de actuele prijzen.

Elk jaar: meerjarige programmering

Naast het jaarwerkplan wordt ook steeds vier jaar vooruit gekeken voor de programmering van grotere werkzaamheden. Het Meerjaren Perspectief Beheer Almere (MPBA) is een afwegingskader, waarin we de technische staat van de buitenruimte, signalen vanuit de stad en bestuurlijke ambities waarderen en prioriteren. Dit bestaat uit een lijst met criteria vastgesteld door het college. Hiermee wordt bepaald waar het geld het hardst nodig is. Het MPBA geeft de koers, plannen en financiële kaders voor de komende vier jaar.

Elke 4 jaar: meerjarige doorrekening toekomstige beheerkosten

Elke vier jaar wordt er een meerjarige doorrekening gemaakt. Hiervoor gebruiken we de zogeheten maatregelpakketten. Hierin staat hoe en hoe vaak wordt geïnspecteerd en dagelijks verzorgend onderhoud wordt uitgevoerd en na hoeveel jaar grootschalig onderhoud of vervanging aan de orde is. Ook de actuele prijzen staan hierbij. Zo kunnen prijzen stijgen, als materialen schaarser worden, of juist dalen als er meer concurrentie komt.

Elke ±30 jaar: grootschalig onderhoud en vervangingen

Ongeveer om de 30 jaar wordt een woonwijk grootschalig aangepakt op zo'n manier dat deze weer voor langere tijd mee kan. Dit gaat om grote ingrepen die raken aan veel bomen in die wijk. Zo pakken

we een gebied in één keer aan vanuit meerdere disciplines. De kosten voor deze werkzaamheden worden gedekt uit het budget per grootschalig onderhoudsproject, welke via het MPBA wordt begroot. Deze werkzaamheden bestaan uit het behouden, eventueel verplanten, verbeteren van groeiplaatsen en vervangen van bomen in de straten.

Er wordt op voorhand gekeken naar de kwaliteit van de bomen en vervangen we bomen met een korte levensverwachting om op toekomstige kosten te besparen. Vanuit klimaatadaptatie wordt ook gekeken waar mogelijkheden zijn om versteende plekken te vergroenen met extra bomen. Dit is – samen met het verbeteren van groeiplaatsen – een concreet doel om op in te zetten wanneer extra middelen vrijkomen.

Mogelijke financiële risico's en knelpunten

Diverse opgaven vragen om ruimte: wat gaat wanneer voor

In de bestuurlijke afwegingen die nog gaan volgen, kan het voorkomen dat er situaties zijn waar een andere opgave voorrang krijgt op bomen. Denk aan meer ruimte voor de energietransitie dan voor bomen. Risico daarbij zijn de beheerkosten op de lange termijn. Als bomen door ruimtegebrek worden aangelegd in te kleine groeiplaatsen, vraagt dit op lange termijn om meer reparaties bij wortelopdruk, uitval van bomen en hogere vervangingskosten.

Uitval van grote boomstructuren verwacht

Gezien de aanplant van diverse structuren ongeveer 30 – 50 jaar geleden en de levenscyclus van deze bomen, zijn er meerdere plekken waar veel bomen in korte tijd tegelijk onveilig kunnen worden. Een gefaseerde aanpak zou deze kosten kunnen verdelen over meerdere jaren. Op die manier kan gepland worden wanneer delen van de structuur worden vervangen en zijn de kosten van inkoop, transport en toezicht op aanplanten budgettair in te plannen. Om zo grote onvoorziene kostenposten te voorkomen.

Bijlage A. De mening van de stad

Voor het bomenkader uit 2017 heeft een zeer uitgebreid participatietraject met inwoners en partners plaatsgevonden. Via wandelingen, bijeenkomsten en een online forum zijn we in gesprek gegaan over wat de inwoners belangrijk vinden. Hierna hebben Almeerders meegepraat tijdens een plenaire bijeenkomst de ‘dialoog met de stad’ om de nog overblijvende dilemma’s met elkaar te bespreken.

Gezien deze nieuwe versie van het bomenkader een vernieuwing is van al een bestaand beleidsdocument, is ervoor gekozen om nu een paar jaar later niet opnieuw in die mate de stad te bevragen. Daarom hebben we inwoners bevraagd via vragenlijsten in 2019 en 2023. Met de tweede evaluatie van het bomenkader in 2023 zijn via een steekproef12 8.000 Almeerders uitgenodigd om deel te nemen aan een online enquête. In totaal hebben 1423 inwoners de enquête volledig ingevuld, dit is een respons van 14%.

Uit de resultaten blijkt dat respondenten de bomen in hun omgeving waarderen, ook als ze soms overlast geven. Inwoners willen de inwoners dat er meer bomen worden geplant, ook vanwege het klimaat. De inwoners vinden het belangrijk dat het onderhoud aan de bomen op een manier gebeurt die zo goed mogelijk is voor de natuur (ecologisch-verantwoord onderhoud). Door één derde van de respondenten wordt er overlast ervaren door de bomen. Dit is meestal in de vorm van afgevallen pluisjes, bladeren en boomwortels die de stoep of weg omhoogduwen. Inwoners willen graag worden geïnformeerd als er in hun straat of wijk onderhoud aan bomen plaatsvindt. Zoals snoeien, planten of kappen. Ze zijn ontevreden over deze communicatie.

De inwoners willen, meer dan in 2019, dat de gemeente regie neemt. Niet zozeer met meer of strengere regels, maar met duidelijkheid. Heldere regels die, met name in conflictsituaties, duidelijkheid geven wanneer een boom wel of niet gesnoeid mag worden bij overlast of schaduw op zonnepanelen. De resultaten uit de online enquête zijn opgenomen terug in deze actualisatie.

Tot slot is op andere manieren input uit de stad meegenomen. Zo is ook gekeken naar de antwoorden van de stadsconsultatie en interviews die zijn gehouden voor het beleidskader groen in 2023. Ook is meegenomen hoe over bomen is gedacht in de focusgesprekken voor de Parkeernota. Tevens zijn de resultaten van Almere in de Peiling in 2024 bekeken.

Bijlage B. De 3-30-300 regel voor Almere

Hoe Almere nu scoort op de 3-30-300 regel en een voorspelling voor 2050:

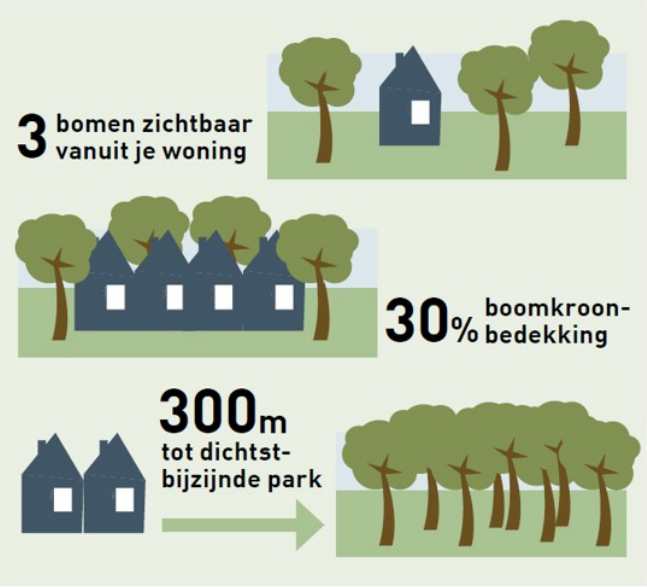
- De 3 regel: In 2023 voldeed 30% van de woningen in Almere aan deze regel en de verwachting is dat dit onder optimale omstandigheden kan groeien tot 59% in 205013
- De 30 regel: In 2023 voldeed 4% van de Almeerse woningen aan deze regel en de verwachting is dat dit onder optimale omstandigheden kan groeien tot 12% in 2050.
- De 300 regel: In 2023 voldeed 91% van de woningen hieraan en de verwachting is dat dit percentage stabiel blijft voor 2050 als er geen verdichting plaatsvindt op deze plekken. Vooral doordat de openbare parken en bossen onderdeel zijn geworden van de hoofdboomstructuur.

De Wereldgezondheidsorganisatie onderschrijft het belang van zichtbaar groen in de woonomgeving14. Hoewel het tegenstrijdig klinkt, bieden 3 grote bomen meer voordelen voor de omgeving dan 10 kleine bomen. Daarom willen we meer groeiruimte creëren voor bomen die groot en oud kunnen worden in de straten en wijken.

De grondlegger van de 3-30-300 regel benadrukt dat als 30% van de wijk in de schaduw van een boom valt, er aantoonbaar meer positieve gevolgen te merken zijn. Daarom zijn grote bomen nodig met voldoende ruimte onder- en bovengronds. We willen bomen die potentie hebben om groot en oud te worden, zoveel mogelijk behouden en dus al bij het planten rekening houden met de groeiruimte. Het is daarbij ook belangrijk om de bomen niet te dicht op elkaar te planten, maar op eindafstand (de afstand waarbij de boom al genoeg ruimte krijgt en er later geen dunningen nodig zijn). Zo houden we rekening met de toekomst van de boom en daarmee voor Almere. Samengevat betekent dit voor bestaande buurten en nieuwe gebieden dat voor elke 100 meter van een (plan)gebied er 30 vierkante meter door boomkronen wordt bedekt, binnen de termijn 10 - 15 jaar na oplevering van de wijk of een project. Hiervoor zijn vooral bomen van de eerste grootte nodig. De meerwaarde van groen en bomen in de buurt is ook de belangrijkste reden voor de regel dat iedereen binnen 300 meter van een park of groene ruimte woont. Dit is een wandeling van 5 tot 10 minuten. Op deze plek moet recreatie mogelijk zijn. Een groene plek in de buurt draagt bij aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid.

Door de 3-30-300 regel toe te passen, kunnen we werken aan de noodzaak om ons bomenbestand op peil te houden en op termijn te vergroten. Daarnaast hebben we in Almere extra aandacht voor de ecologische waarde van bomen.

De 3-30-300 regel visueel:



Bijlage C. Procesbeschrijving boombescherming

Het aanpassen, vervangen of verwijderen van bomen in de hoofdboomstructuur

Dit is geen lichtvaardig besluit. Een projectleider (of initiatiefnemer) heeft met hoofdboomstructuur bescherming en beleid te maken als een plan of initiatief geheel of gedeeltelijk aan de hoofdboomstructuur raakt. Ook wanneer er twijfel bestaat over de grenzen van de hoofdboomstructuur of een doorkruising van hoofdboomstructuur, is de bescherming en het beleid van de hoofdboomstructuur aan de orde. Zelfs als het gaat om het verwijderen en opnieuw aanplanten van een boom in dezelfde structuur. Om hiertoe te komen wordt het volgende proces doorlopen:

- Plannen in de hoofdboomstructuur vragen om een afgewogen en bestuurlijk oordeel. Op basis van een nulmeting, een Boom Effecten Analyse (BEA) en advies van de beheerafdeling in een zo vroeg mogelijk stadium maakt een projectleider (of initiatiefnemer) inzichtelijk wat de inpasbaarheid van het plan of initiatief is en legt dit voor aan het college. Het college heeft de bevoegdheid om een besluit te nemen;
- Noodzakelijk is dat dit gebeurt in een fase voordat intentieverklaringen, uitgiftes of vergunningen worden verleend;
- Dan kan tijdig worden gekeken welke mogelijkheden er zijn om aanpassingen te maken in het ontwerp waardoor bomen kunnen blijven, zoals de extra bochten in het rondje Weerwater om meerdere knotwilgen te behouden. En welke mogelijkheden er zijn om bomen te verplanten;
- Op deze manier kunnen we de bescherming van de hoofdboomstructuur waarborgen en streven we naar transparante bestuurlijke besluitvorming waarin afwegingen inzichtelijk worden gemaakt in college- en raadsvoorstellen.

Er wordt nog uitgezocht hoe dit mandaat van het college zich verhoudt tot het nieuwe omgevingsplan, als regels over bescherming van bomen daarin worden opgenomen. En wat dit betekent voor de afdeling Vergunning, Toezicht & Handhaving (VTH) die vragen van derden beoordeelt of een vergunningaanvraag waarbij een boom verwijderd moet worden wel of niet wordt verleend.

Verwijdering van bomen bij acuut onveilige situaties of noodzakelijke werkzaamheden aan kabels en leidingen

In deze gevallen is er geen onderscheid in of de boom wel of geen onderdeel is van de hoofdboomstructuur. Het mandaat voor verwijdering ligt bij de adviseur bomen van de beheerafdeling. Uitzondering op dit mandaat is voor de piketdienst die buiten werktijden opereert. De adviseur bomen is dan niet aanwezig. Om ten alle tijden aan de wettelijke veiligheidsvereisten te voldoen ligt het mandaat hiervoor tijdens piketuren bij de piketmanager, piketcoördinator of piketmedewerker. Voor zover mogelijk wordt verwijdering onderbouwd met een inspectierapport. De portefeuillehouder wordt altijd over verwijdering geïnformeerd, wat in veel gevallen pas achteraf kan door het acuut vereiste handelen. Tot slot ligt buiten het mandaat van de gemeente ook bij de brandweer en politie bevoegdheid om bij calamiteiten bomen weg te halen, zonder tussenkomst van de gemeente.

Bijlage D. Doorkijk naar ambities en kansen

Uitgangspunt: waar staan we nu	Toelichting	Kansen en middelen voor verbetering
Bomen zijn belangrijk voor de groene stad Almere en haar inwoners 	Bomen zijn sinds het vorige bomenkader alleen maar belangrijker geworden. Inwoners zijn zeer betrokken bij bomen en het onderwerp komt regelmatig ter sprake. Tegelijkertijd worden bomen niet altijd gezien als een gelijkwaardige pijler in de afwegingen voor een openbare ruimte. Zo heeft nog steeds niet elke straat een boom, ook niet nieuwe straten die worden opgeleverd.	Nog niet elke straat in Almere heeft een boom. Er worden zelfs nieuwe straten aangelegd zonder bomen. Hier valt nog meer winst te behalen. In bestaande straten een boom bijplanten is duurder dan een boom bij aanleg planten. Aan dit uitgangspunt kan zwaarder worden getoornd zodat deze ambitie daadwerkelijk een vereiste wordt in elke straat.
We gaan voor het versterken en uitbreiden van ons bomenbestand 	Almere is een groene stad die veel bomen heeft met potentie om te groeien. Waar mogelijk passen we groeiplaatsverbetering toe om bomen de ruimte te geven zodat deze ouder en groter kunnen worden. Maar zonder aandacht en extra inspanningen is de kans groot dat we de komende jaren achteruit gaan met ons bomenbestand. Daarom is versterken en uitbreiden nodig om een toekomstbestendig bomenbestand te behouden. De 3-30-300 regel is een manier om vergroening met bomen tastbaarder te maken. Het is een ambitieniveau waar we maximaal op in willen zetten.	Meer bomen van de eerste grootte planten die groot en oud kunnen worden, zowel in de nog aan te leggen woonstraten als met herinrichting in bestaande wijken. Door grote bomen als vertrekpunt te nemen en niet te beginnen met kleinere bomen, kunnen we bewuster werken aan het vergroten van het boomkroonvolume in de stad. Daarnaast gaan we bij elk herinrichtingsproject en grootschalig onderhoudsproject inzetten op zoveel mogelijk groeiplaatsverbetering en uitbreiding van bomen. Hierbij kunnen extra middelen zoals die van de uitvoeringsagenda Visie klimaatadaptatie mogelijk een plek krijgen. Of deze in te zetten op de meest hittegevoelige plekken in de stad waar ook ruimte gemaakt kan worden voor een boom. Tot slot liggen er heel veel kansen bij de nog te ontwikkelen gebieden. Zowel voor ons in het ontwerpen hiervan als in de eisen die we meegeven aan ontwikkelaars en de particuliere gronden.
We beschermen onze bomen zodat we tot een toekomstbestendig bomenbestand komen 	Met de invoering van de hoofdboomstructuur in 2017 is meer status gegeven aan bepaalde boomstructuren, waardoor deze minder snel aangetast worden. Met deze actualisatie wordt die hoofdboomstructuur uit 2017 verder uitgebreid naar o.a. ook de parken en bossen.	Uitbreiding van de hoofdboomstructuur en deze (met preventieve groeiplaatsen) op te nemen in nieuwe omgevingsplan vergroot de bescherming. Mogelijk is er externe ondersteuning nodig om uit te zoeken wat hierin de opties zijn en welke wordt geadviseerd. Naast het uitwerken hoe deze bescherming het best geboden kan worden en met welke regels in het omgevingsplan, is het belangrijk om ook te onderzoeken hoe het doorwerkt in de beoordeling van vergunningaanvragen. Dat is geen financiële impact voor de gemeente, maar goed om vooraf te kijken in hoeverre dit een lastenverzwaring voor de aanvrager kan inhouden.
Almere heeft een veilig, (bio)divers en weerbaar bomenbestand 	Afgelopen jaren relatief meer stormen in de zomerperiode. Dat geeft risico's, maar die weten we goed te ondervangen met inspecties en noodkap mandaat. Door de extra aandacht die we hebben besteed aan biodiversiteit en weerbaarheid, zijn hier de afgelo-	Met vervanging van structuren doen we al meer variatie, maar daarop blijven inzetten. Daarnaast nog zorgvuldiger kijken naar inkoop en eisen. Dan kan soms betekenen dat je niet de goedkoopste inkoop doet, maar wel gezondere bomen afneemt.

	pen jaren veel stappen in gezet. Zoals volgen van onderzoeken over boomsoorten en meer ecologisch beheerde bomen.	
Samen met onze inwoners en groene partners werken we aan de groene stad 	Keuzes bij vervangingen over boomsoorten. We hebben sinds het vorige Bomenkader extra ingezet om meer communicatie via verschillende vormen om meer mensen te bereiken met uitleg wat we doen met boombeheer en waarom. Bomencommissie die als onafhankelijk adviesorgaan stem van de boom kan vertegenwoordigen en naar inwoners luistert.	Met een extra structureel bedrag van ongeveer 30.000 euro per jaar kunnen we meer inzetten om het stimuleren en behouden van grote bomen in tuinen. Met dat geld kunnen we ongeveer 100 particuliere bomen inspecteren én snoeien. Vaak halen mensen deze bomen weg vanwege zorgen voer de veiligheid. Die zorg kunnen we als gemeente wegnemen. Daarnaast kan altijd worden gekeken hoe nog meer ingezet kan worden op diverse communicatiemanieren. Denk aan meer video's maken over het boombeheer of een toegankelijke digitale kaart met meer informatie.
Bomen mogen in beperkte mate overlast veroorzaken 	Dit uitgangspunt geeft veel richting hoe we omgaan met bomen ten opzichte van inwoners en overlast die zij kunnen ervaren.	Er zijn altijd situaties die niet te voorzien zijn en daar kunnen we nog in verbeteren en ons stappenplan in aanscherpen. Ook kunnen we monitoren hoeveel vaker de Bomencommissie voor advies voor ingeschakeld omdat zij nu onderdeel uitmaken van het protocol.
Wanneer een boom verwijderd moet worden, wordt deze altijd gelijkwaardig gecompenseerd 	Ook de vorige versie van het bomenkader stelde al een mate van compensatie voor, wanneer dit op dezelfde plek mogelijk was. In praktijk is dit al iets opgerekt dat ook in de nabije omgeving werd gekeken, omdat bomen niet terug geplant worden op een kabel of leiding. Compensatie bij woningbouw is tot dusver geen verplichting, laat staan met zicht op gelijkwaardige compensatie van boomkroonvolume binnen 10 - 15 jaar.	Door bij akkoord van de raad te onderzoeken hoe de gelijkwaardige compensatie en met name de financiële compensatie uitgewerkt kan worden. Door criteria op te stellen, te kijken waar het fonds een plek kan krijgen en hoe de financiële waarde van een boom wordt bepaald. Bomen worden dan als het ware als kapitaal op de balans gezet. Er kunnen dan voorwaarden worden opgesteld met toetsbare en meetbare criteria over het bepalen van de waarde van bomen en zo te berekenen. Via het PSO kunnen dan compensatievoorstellen gedaan worden. Begin 2026 kan dit als voorstel worden voorgelegd aan het bestuur.

Bijlage E. Bronvermelding

1 https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-74-2023-REV-1/nl/pdf
2 https://klimaatadaptatienederland.nl/actueel/actueel/nieuws/2020/nationale-omgevingsvisie-richten-we-nederland/
3 https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31722373/ en https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32025565/
4 https://www.pbl.nl/publicaties/bomen-en-woningprijzen
5 https://kennisbank.norminstituutbomen.nl/storage/nib-artikelen/brochure-landelijke-bomennorm-1716879466-sSi7S.pdf
6 Visie groenidentiteiten Almere: kansen voor groenbeheer. Dienst Stedelijke Ontwikkeling, team Stedenbouw en Landschap (2012). Werkdocument gemeente Almere.
7 Artikel 6 lid 162 van het Burgerlijk Wetboek
8 Hoofdstuk 11 van de Besluit activiteiten Leefomgeving via https://wetten.overheid.nl/BWBR0041330/2025-01-01#Hoofdstuk11https://wetten.overheid.nl/BWBR0041330/2025-01-01#Hoofdstuk11
9 De keuze in diversiteit maken we met de 10-20-30 regel van bosbouwkundige F. Santamour. Deze regel betekent dat van het bomenbestand maximaal 10% van dezelfde soort mag zijn, maximaal 20% van hetzelfde geslacht en maximaal 30% van dezelfde familie, zie https://agroforestry.org/the-overstory/144-overstory-126-trees-for-urban-planting-diversity-uniformity-and-common-sense
10 https://www.almere.nl/wonen/beheer-onderhoud/hoe-we-de-stad-onderhouden/groen/bomencommissie
11 Er is sprake van voldoende daglichttoetreding wanneer er sprake is van ten minste twee mogelijke bezonningsuren per dag in de periode van 19 februari tot 21 oktober (gedurende 8 maanden) in de woonkamer, zie ook https://zonnestudie.nl/
12 https://oens.almere.nl/almere-natuur
13 Cijfers komen uit het rapport van Cobra Groeninzicht met een nulmeting en verwachting voor de komende 25 jaar. Rapport Cobra: tijdreis 2023 - 2050 3+30+300 regel Gemeente Almere (2025)
14 https://www.researchgate.net/publication/309674084_Urban_green_spaces_and_health_-_a_review_of_evidence